

BESZÁMOLÓ

A MAGYAR BANKSZÖVETSÉG

2012. IV. NEGYEDÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

2013. január

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	5
1. A MAGYAR BANKOK MŰKÖDÉSÉNEK GAZDASÁGI KÖRNYEZETE	6
1.1. Nemzetközi feltételek, az USA és az EU központi bankjainak likviditás teremtő intézkedései, az Európai Unión belüli válságkezelés	6
1.2. A magyar makrogazdasági helyzet alakulása, recesszió, tartósan negatív, stagnáló kilátások	7
1.3. A bankrendszer helyzetének alakulása, az I-III negyedévi tényadatok és az éves várható előrejelzések	8
2. A BANKOK MŰKÖDÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ LÉNYEGES VÁLTOZÁSOK	8
2.1. Lakossági üzletág	8
2.1.1. Az árfolyamgát igénybevételi lehetőségének meghosszabbítása	8
2.1.2. A Nemzeti Eszközkezelő Társaság (NET) által átvett ingatlanok számának alakulása	9
2.1.3. A bankkártya üzletág fejleményei	9
2.2. Vállalati hitelezés	9
2.2.1. Beruházási hitelek	9
2.3. Önkormányzati hitelezés – az 5000 fő alatti önkormányzatok konszolidációjának feltételrendszere	10
2.4. Pénzügyi tranzakciók illeték	11
2.5. A SWAP állománnyal kapcsolatos MNB intézkedések	12
3. KORMÁNYZATI INTÉZKEDÉSEK, JOGSZABÁLYVÁLTOZÁSOK	12
3.1. A Kúria egyoldalú szerződésmódosítással foglalkozó jogegységesítési munkacsoportjának anyaga, annak tartalma és az MBSZ vélemény	12
3.2. A külföldi hitelintézetek magyarországi fióktelepeivel kapcsolatos jogszabályi értelmezés	12
3.3. Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete	13
3.3.1. Panaszkezelési ajánlás	13
3.3.2. Javadalmazással kapcsolatos rendelettervezet	13
3.3.3. Követeléskezeléssel foglalkozó ajánlás	13
3.4. A pénzügyi biztos hivatalának létrehozása, tájékoztató feladatköréről	14
3.5. THM rendelet módosítása	14
3.6. KHR törvény módosítása, a KHR munkacsoport alakuló ülése	15
4. KOMMUNIKÁCIÓ – A 4. NEGYEDÉV LEGFONTOSABB TÉMÁI	15

5.	NEMZETKÖZI KITEKINTÉS	16
5.1	Prudenciális szabályozás	16
5.2	Az EU Pénzforgalmi irányelvének módosítása, az MBSZ véleménye	17
6.	A BANKSZEKTORT ÉRINTŐ EGYÉB ESEMÉNYEK, FEJLEMÉNYEK	17
6.1.	FATCA fejlemények	17
6.2.	Az EFER projekt	17
6.3.	Együttműködés az Országgyűlési Biztosok Hivatalával	18
6.4.	Panaszos ügyek, segítségkérés, tanácsadás	18
MELLÉKLET - NEMZETKÖZI KITEKINTÉS: SZABÁLYOZÁS, FELÜGYELET, EURÓPAI BANKFÖDERÁCIÓ		19
1.	GLOBÁLIS SZABÁLYOZÁS	19
1.1.	A Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB) jelentése a G20 pénzügyminisztereknek és jegybank elnököknek a pénzügyi szabályozási reform eredményeiről	19
1.2.	A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság konzultációja az értékpapírosítási keretek felülvizsgálatáról	21
1.3.	A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság dokumentuma a likviditási fedezeti rátáról (LCR) és a likviditásfigyelés eszközeiről	22
2.	AZ EURÓPAI UNIÓ	22
2.1.	Az Európai Bizottság véleménye a Bazel III bevezetés BCBS általi értékeléséről	22
2.2.	Parlamenti jelentés a helyreállítási és válságrendezési direktíva (BRRD) tervezetről	23
2.3.	A Bankunióval kapcsolatos fejlemények	24
2.3.1	EBF vélemény a Bankunióhoz	24
2.3.2	A Bankunióval kapcsolatos viták	25
2.4.	A mély és hiteles Európai Monetáris Unióról szóló dokumentum egységes válságkezelési rendszerre vonatkozó kitételei	25
3.	EBA	26
3.1.	Az EBA 2013 évi munkaprogramja	26
3.2.	Végső jelentés az európai bankok feltőkésítéséről	26
3.3.	A CRR/CRD4 KKV-kre vonatkozó javaslatainak az értékelése	27

3.4.	A likviditásra és az áttételi rátára vonatkozó jelentési kötelezettségek felülvizsgálata	27
3.5.	Egyéb publikációk	27
4.	EURÓPAI BANKFÖDERÁCIÓ - IBFED	28
4.1.	CRR/CRD4	28
4.2.	EBF a Liikanen jelentéshez	30
4.3.	A jelentési kötelezettséggel, adatszolgáltatással kapcsolatos fejlemények	31

Vezetői összefoglaló

A magyar bankszektor működésének sem a nemzetközi sem a magyar makrogazdasági feltételei nem alakultak kedvezően. Az eurózóna gazdasági növekedése a várakozásokkal ellentétben lelassult, stagnálás közeli állapotba került és szempontunkból kedvezőtlen volt, hogy a német gazdaság is nagyon szerény növekedést mutatott. Ezt a nemzetközi összképet a FED és az EKB gazdaságélénkítő akciói sem tudták pozitív irányba fordítani.

A hazai GDP az év egészében 1,5 %-kal csökkent, a gazdaság recessziós állapotba került. Ez annak a következménye, hogy a magyar gazdaság GDP-je 2012. év első három negyedévének mindegyikében csökkent. További 7 európai országban esett vissza a GDP 2012. mindhárom negyedévében (Görögország, Spanyolország, Olaszország, Ciprus, Szlovénia, Csehország, Hollandia), köztük a magyar és a spanyol GDP III. negyedéves 1,5%-os csökkenése volt a legkisebb.

A hitelintézetek összes eszközállománya 2012. szeptember 30-án 30169 mrd HUF volt, ami 90%-a a 2011. szeptember 30-i állománynak. Ezen belül a hitelek nettó állománya 16%-kal csökkent, (ebből a vállalkozók hitelállománya 11%-kal, a háztartások hitelállománya 18%-kal mérséklődött), míg az értékpapír állomány 1%-kal nőtt 2011. szeptember 30 - 2012. szeptember 30 között.

A banki források 2012. szeptember - 2011. szeptember közötti 3169 mrd HUF-os csökkenésnek háromnegyede devizában, egynegyede forintban valósult meg. A devizaforrások csökkenésének 54%-át a bankközi betétek, 35%-át a felvett hitelek, 14%-át a hitelezői jogot megtestesítő értékpapírok csökkenése magyarázza. A betétállomány 1%-kal, a vállalkozói betétállomány 3%-kal csökkent. A bankok hitel/betét aránya 27%-ponttal 131%-ra mérséklődött, a ráta csökkenésben a betétállomány szerepe elhanyagolható. A tőke-megfelelési mutató 2% ponttal 14,71 %-ra nőtt.

A bankszektor eredménye is negatívan alakult, a részvénytársasági formában működő hitelintézetek adózott eredménye 2012 I-III negyedévében -10 mrd forint volt a 2011. évi -243 mrd forintos veszteséget követően. A szektor nehéz helyzetét még jobban érzékeltetik a reál ROE adatai: 2010-ben -4,17%, 2011-ben -13,85% és 2012 I-III negyedévében -5%. Az így kialakult helyzetben a bankszektor hitelportfóliója a IV. negyedévében sem javult a vállalati hitelportfólió nem teljesítő állománya meghaladta a 20%-ot, a lakossági hitelportfólión belül pedig 15-16% volt ez az arány.

A bankszektor működési feltételei szempontjából két negatív változás is bekövetkezett: a kormány a 2011 decemberében a Magyar Bankszövetséggel megkötött megállapodás ellenére bejelentette, hogy a banki különadó 2013-ban nem feleződik, a 2010-ben bevezetett teljes mértéke érvényben marad. Ugyancsak negatív hatású volt, hogy novemberben módosításra és véglegesítésre került a pénzügyi tranzakciós illeték. Ez azt jelentette, hogy a készpénzes tranzakciókra magasabb kulcs került megállapításra, az általános 0,1%-os és 6000 HUF-ban maximált mérték 0,2%-ra változott, készpénzes tranzakciók esetén pedig 0,2 helyett 0,3% az illeték mértéke. A banki különadóból a kormány 140 mrd, a pénzügyi tranzakciós illetékből pedig 260 mrd forint költségvetési bevételt vár 2013-ban.

A lakossági üzletágban a bankok teljes körűen kiszolgálták az árfolyamgát rendszerhez csatlakozni szándékozó ügyfeleket. December végéig a jogosultsággal rendelkező ügyfelek között több mint 100 ezer kötött ilyen tárgyú megállapodást. Bár az első időszakban ez az eredmény nem tekinthető rossz teljesítménynek, a Bankszövetség pozitívan fogadta a kormánynek azt a javaslatát, hogy az árfolyamgáthoz való csatlakozás időszaka kerüljön 2013 március végéig meghosszabbításra.

A vállalati hitelezés alakulásáról már szóltunk. Ezzel összefüggésben azt is kell látni, hogy a kis- és közép vállalati szektorból érkező hitelkereslet jelentős hányada a bankok számára kockázati és megtérülési szempontok miatt nem fogadható be. A bankok jelenlegi és jövőbeni működését lényegesen befolyásoló szabályozási és jogszabály változások is születtek. Mindenek előtt meg kell említeni a Kúria egyoldalú szerződésmódosítással kapcsolatos munkaanyagát, annak várható következményeit; a külföldi hitelintézetek magyarországi fióktelepe-

ivel kapcsolatos jogszabályi rendelkezést; a PSZÁF panaszkezelési, valamint a követeléskezeléssel foglalkozó ajánlását.

A nemzetközi szinten az Európai Unió, s ezzel párhuzamosan az Európai Bankföderáció 2012. negyedik negyedévében lényegében az év során kiemelten kezelt témaköröket vitte tovább. A Bankunió létrehozására tett lépések végül elmaradtak a júniusi bejelentésben szereplőktől, s az egységes felügyeleti rendszer (SSM¹) várhatóan csak 2014 márciusában lép hatályba. A bankrendszer szerkezeti reformjával foglalkozó magas szintű szakértői csoport (Liikanen group) jelentésének nyilvánosságra hozatalát követően a Bizottság 2013 első felében tesz javaslatot az európai szintű lépésekre, melyek között feltételezhetően szerepelni fog a kereskedési tevékenység bizonyos összeghatár feletti kötelező leválasztása. A CRR/CRD4 háromoldalú egyeztetései² az előzetes ígéretekkel ellentétben nem fejeződtek be a ciprusi elnökség alatt, s 2013 elején is tovább folytatódnak. A helyreállítási és válságrendezési direktívát érintően a Parlament ez év elején alakítja ki álláspontját, s a háromoldalú egyeztetések ezt követően kezdődnek.

A globális szabályozásban a Pénzügyi Stabilitási Tanács pénzügyi szabályozási reformra vonatkozó jelentésén túl a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság likviditási fedezeti rátára vonatkozó megegyezése, valamint az értékpapírosítás tőkekövetelményének az újraszabályozására vonatkozó javaslata érdemes a kiemelésre.

1. A magyar bankok működésének gazdasági környezete

1.1. Nemzetközi feltételek, az USA és az EU központi bankjainak likviditás teremtő intézkedései, az Európai Unión belüli válságkezelés

Az IMF kitekintése szerint a világ-GDP 2012-ben 3,3%-kal, 2013-ban 3,6%-kal bővül, ez nagyjából megfelel az elmúlt 30 év átlagának. A fejlett országok 1,3-1,5%-os növekedési üteme több, mint 1%-ponttal lassabb, mint a három évtizedes átlagos növekedési ütemük, a fejlődők 5,3-5,6%-os üteme pedig több, mint 0,5%-kal gyorsabb, mint a harminc éves növekedési átlag. Az IMF elemzésben kiemelt nagyobb országok közül 2013-ban csak Olaszország és Spanyolország marad recesszióban, de az U.K, az €-zóna és az EU GDP-je 2013-ban már nem csökken tovább, jellemzően 1% körüli ütemben nőnek, mint Japán is. Az USA GDP-je (részben a népességszám gyarapodása miatt), a fejlett országok átlagánál jobban, azaz 2,1%-kal bővül. A fejlődő országokon belül 2013-ban az ázsiai országok 7,2%-kal, a szub-szaharai országok 5,7%-kal, a latin-amerikai országok 3,9%-kal, a közép-kelet-európai országok 2,6%-kal bővülnek.

A 2010-13-as időszakban a fejlődő országok GDP üteme az exportütem egyötöde plusz 4,5% volt, míg a fejlett országok GDP ütemét az exportütem egyötöde plusz 0,8% összefüggés jellemezte. Az exporton túli növekedési tényezők három fontos összetevője a népességszám növekedése, a beruházások alakulása és az állam eladósodottsága. A fejlődők beruházási rátája (kb. 36%) nagyjából duplája volt a fejlettekének (kb. 18%). [Az infláció üteme 2010-13 között nagyjából megegyezik a régió (fejlett vs. fejletlen) GDP ütemével.]

A fejlett országok GDP arányos államadósága nagyjából 40% volt 1880-1920 között, majd 1920-45 között viszonylag egyenletesen 120%-ra emelkedett, onnét az 1970-es évekre viszonylag egyenletesen lecsökkent kb. 40%-ra, majd onnét napjainkig 100% felé emelkedett, szintén viszonylag egyenletesen. Az IMF szerint 1%-os fiskális kiigazításért cserébe jelenleg erős, 1%-ot meghaladó növekedési árat kellene fizetni. Az állampapírhozámok alakulása egyszerű szabályt követ, minél jobban eladósodott egy állam és minél kisebb az egy főre eső GDP, annál nagyobb az állampapír elvárt hozama.

¹ Single Supervisory Mechanism

² Trialógus: a Bizottság, a Tanács és a Parlament részvételével.

A világ két része sajátos kapcsolatrendszerben működött az elmúlt 13 évben. A fejlett országok a fejlődőkhöz képest jövedelmük jóval kisebb részét fordították beruházásra (20% vs. 28%); exportdinamikájuk is jelentősen elmaradt a fejlődőkéktől (4,4% vs. 7,4%); magasabb a GDP arányos költségvetési kiadásuk (41% vs. 28%); és magasabb az állam eladósodottsága (84% vs. 41%) és a fejletteknél az időszak során 38%-ponttal bővült, míg a fejlődőknél 15%-ponttal szűkült az eladósodottság; a fejlett országok GDP arányos folyó fizetési mérlege évente átlagosan -0,7%-kal volt deficitese, ugyanakkor a fejlődőké 2,3%-os szufficitet mutatott. Az egy főre eső GDP tekintetében a fejlett/fejletlen arány 1980 évi 8,6-ról 1990-re 10,0-re nőtt, majd 2012-re nagyjából 5,6-ra csökkent. Röviden: az ikerdeficitese túlfogyasztó fejlett országokat az ikerszufficitese fejlődő országok finanszírozták az elmúlt szűk másfél évtizedben, miközben a fejlett/fejletlen egy főre eső GDP arány megfelelő volt.

1.2. A magyar makrogazdasági helyzet alakulása, recesszió, tartósan negatív, stagnáló kilátások

2012. III. negyedévében tovább csökkent a magyar GDP, de emellett biztató jelek is tapasztalhatóak: a) azon EU-s országok között, ahol 2012. mindhárom negyedévében mérséklődött a GDP, Magyarország esetén volt az egyik legkisebb III. negyedévi csökkenés, b) a III. negyedévben az ipar (ezen belül a feldolgozóipar) GDP hozzájárulása már nem csökkent, az építőiparé 0,1%-kal, az információ és kommunikáció 0,2%-kal nőtt, c) felhasználási oldalról az exporton túl a közösségi fogyasztás is emelkedett, d) végül az első alkalommal forgalomba helyezett személygépkocsik száma mindhárom negyedévben nagyobb volt, mint az előző év azonos időszakában.

A magyar gazdaság GDP-je 2012. év első három negyedévének mindegyikében csökkent. További 7 európai országban esett vissza a GDP 2012. mindhárom negyedévében (Görögország, Spanyolország, Olaszország, Ciprus, Szlovénia, Csehország, Hollandia), köztük a magyar és a spanyol GDP III. negyedéves 1,5%-os csökkenése volt a legkisebb.

A 2012-ben mindhárom negyedévben csökkenő GDP-vel bíró 8 európai ország válságkezelésük szerint négy csoportba osztható:

- Csehország és Hollandia növeli exportját és beruházását, relatíve kevés kamatot fizet, és kevésbé fogja vissza fogyasztását. [Aktív válságkezelés]
- Spanyolország és Olaszország növeli exportját, csökkenti beruházását, és vagy kevéssel csökkenti fogyasztását vagy relatíve kevés kamatot fizet. [Félig aktív válságkezelés]
- Görögország, Ciprus, növeli exportját, csökkenti beruházását, relatíve sok kamatot fizet, erősen visszafogja fogyasztását. [Inkább passzív válságkezelés]
- Magyarország és Szlovénia, csökkenti beruházását, nem növeli exportját, relatíve sok kamatot fizet, valamint Magyarország erőteljesebben (Szlovénia kevésbé) csökkenti fogyasztását. [Passzív válságkezelés]

A magyar beruházás 2007-hez képest 2012. III. negyedévben a versenyszférában 10%-kal, a költségvetési szférában 23,1%-kal, a nemzetgazdaságban 18,6%-kal csökkent. A foglalkoztatottsági ráta 1,1%-ponttal 51,4%-ra emelkedett, míg a munkanélküliségi ráta 0,3%-ponttal 10,4%-ra csökkent 2012. július-szeptemberben az előző év azonos időszakához képest, így 113 ezer fővel (3935,5 ezer főre) nőtt a foglalkoztatottak száma. A (családi kedvezményekkel korrigált) reálkereset 3,6%-kal csökkent 2012. I-III. negyedévében az előző év azonos időszakához képest. 2012. július-szeptemberben a fogyasztás 3,9%-kal csökkent az előző év azonos időszakához képest, ez nem kisebb, mint a PIIGS országok fogyasztáscsökkenésének átlaga.

2011-12-ben az euróban számolt magyar export évente átlagosan 2,3%-kal nőtt, épp annyival, mint amekkora az Euró-zóna fogyasztói- illetve ipari termelői árindexének 2012. októberi növekedése. A magyar kivitel tehát reálértékben második éve stagnál, a bevétel növekedése döntően az áremelkedésből származik. A 2012. októberi ipari termelés a 2010. októberi szinten áll. 2011. októberhez képest 2012. októberben a szezonálisan és naptárhatással kiigazított ipari termelés -3,8%-kal csökkent. Az összes értékesítés 2,6%-kal (ezen belül a belföldi

célú értékesítés 5,7%-kal, az exportcélú értékesítés 0,7%-kal) csökkent. A 2012. január-októberi építőipari termelés 2011. január-októberéhez képest -3,8%-kal csökkent, de 2012. második felét egyfajta élénkülés jellemezte. Az előző év azonos időszakához képest 2012. júliusban +7%-kal, augusztusban -4,3%-kal, szeptemberben +5,3%-kal változott a (szezónálisan és munkanappal kiigazított) építőipari termelés.

1.3. A bankrendszer helyzetének alakulása, az I-III negyedévi tényadatok és az éves várható előrejelzések

A hitelintézetek összes eszközállománya a 2012. szeptember 30-án 30169 mrd HUF volt, ami 90%-a a 2011. szeptember 30-i állománynak. Ezen belül a hitelek nettó állománya 16%-kal csökkent, (ebből a vállalkozók hitelállománya 11%-kal, a háztartások hitelállománya 18%-kal mérséklődött), míg az értékpapír állomány 1%-kal nőtt 2012. szeptember 30 - 2011. szeptember 30 között. Az 1994 - 2012 évi GDP ütem és a vállalkozói reálhitelek állomány változása között kapcsolat szerint a vállalkozói reálhitelek 3%-os csökkenése a GDP stagnálásával, 6%-os csökkenése a GDP 1%-os csökkenésével, 9%-os csökkenése a GDP 2%-os mérséklődésével jár együtt, középtávon.

A banki források 2011. szeptember - 2012. szeptember közötti 3169 mrd HUF-os csökkenésnek háromnegyede devizában, egynegyede forintban valósult meg. A devizaforrások csökkenésének 54%-át a bankközi betétek, 35%-át a felvett hitelek, 14%-át a hitelezői jogot megtestesítő értékpapírok csökkenése magyarázza. A betétállomány 1%-kal, a vállalkozói betétállomány 3%-kal csökkent. A bankok hitel/betét aránya 27%-ponttal 131%-ra mérséklődött, a ráta csökkenésben a betétállomány szerepe elhanyagolható. A tőke-megfelelési mutató 2% ponttal 14,71 %-ra nőtt.

A banki adózott eredmények [ami 2012. december 31-ig illetve az auditálás során még sokat változhat] 2011. szeptemberi +57 mrd HUF-ról 2012. szeptemberre -10 mrd HUF-ra csökkentek. A csökkenést magyarázza a kamateredmények 41 mrd HUF-os, a jutalék+osztalék+befektetési eredmények 139 mrd HUF-os csökkenése, a működési költségek 3 mrd HUF-os emelkedése mellett az egyéb nem kamateredmények 150 mrd HUF-fal romlottak, az értékvesztés változás +17 mrd HUF-fal javult. Végül a rendkívüli eredmények 32 mrd HUF-fal csökkentek és a szokásos adó 15 mrd HUF-fal csökkent.

A banki minősítésre kerülő teljes portfólió egyértelműen romlott; a portfólió alapján, középértékekkel számolva - 188 mrd HUF értékvesztés változás lett volna indokolt, szemben a +17 mrd HUF-os értékkel. Az eltérést részben az előző évi túlzott céltartalék képzés miatti 82 mrd HUF visszairás ellensúlyozza, részben az egyéb nem kamateredmények közötti 134 mrd HUF egyéb-egyéb nem kamateredmény magyarázza. A végtörlesztési sokkot követően végleges helyükre az auditált mérleg- és jövedelem kimutatásban kerülnek majd a tételek.

A nem nyereséges bankszektor mellett a továbbra is szűkülnek, részben a kereslethiány miatt, részben mert abanki különadó kiszorítja a kevésbé jó hiteligenyilőket. A banki különadó kivetésének indokoltságát nem támasztja alá az, hogy az elmúlt 18 év átlagában a banki reál-ROE mindössze 3,2%-os volt.

2. A bankok működését befolyásoló lényeges változások

2.1. Lakossági üzletág

2.1.1. Az árfolyamgát igénybevételi lehetőségének meghosszabbítása

A negyedik negyedévben a bankszektor folyamatosan figyelemmel kísérte a jogosultsággal rendelkező ügyfelek részvételét az árfolyamgát rendszerben. Az év végéig valamivel több mint 100 ezer ügyfél csatlakozott az árfolyamgát rendszerhez. A bankok támogatták azt a kormányzati javaslatot, amelynek alapján az árfolyamgát lehe-

tőségének igénybevételét az országgyűlés vonatkozó határozata alapján 2013. március 29-ig meghosszabbították. A bankszektor továbbra is azzal számol, hogy a jogosultak legalább 50 %-a él ezzel a lehetőséggel.

2.1.2. A Nemzeti Eszközkezelő Társaság (NET) által átvett ingatlanok számának alakulása

A NET tavaly 1970 ingatlan-felajánlást bírált el kedvezően és 600 adásvételi szerződést meg is kötött. 2013-ban 13 ezer új ingatlan felajánlására számít, amiből az ebben az évben rendelkezésre álló 33 milliárd forintból 10 ezret meg is tud megvásárolni. 2014 végéig összesen 25 ezer ingatlan megvásárlását tervezik.

2.1.3. A bankkártya üzletág fejleményei

A hazai bankkártya-piacon az elmúlt év utolsó hónapjaiban áttörést jelentett, hogy immár a Visa is beszállt a kibocsátói oldalon is a hazai érintésmentes (ún. contactless) üzletág fejlesztésébe. Van már olyan magyar hitelintézet, amely kijelentette, hogy a jövőben valamennyi kibocsátott plasztikját contactless alapra helyezi. A chipmigráció lényegében teljessé vált - az elmúlt hónapokban az átállást eddig meg nem kezdő hitelintézetek is megállapodtak az ütemezésről, a bankok többségénél pedig immár csak a kártyalejárat/megújítás szab határt annak, mikorra cserélődik le a teljes állomány. (Az ATM-ek és a POS-terminálok már régóta 100 százalékban migráltak.)

A kártyarendszerek a kiemelkedő forgalmú karácsonyi időszakban is zavartalanul működtek. Valamennyi elfogadóbank-hálózata fennakadás nélkül, folyamatosan tudta kezelni a megemelkedett tranzakciós számot. Ugyanakkor a chip technológia okán immár jelentősen biztonságosabbá vált plasztikfizetés mellett fokozott odafigyelésre van szükség a folyamatosan terjedő (és a karácsony előtti hetekben csúcsra járó) online-vásárlások esetében, hiszen a statisztikák szerint a visszaélések zöme már a card not present ügyletekre összpontosul. A Bankszövetség több munkacsoportunk közös kezdeményezésére karácsony előtt külön közleményben hívta fel figyelmet a veszélyre, és adott hasznos tanácsokat az internetes vásárlások biztonságosabbá tételéhez.

December végén egy sajtóhír nyomán derült fény arra, hogy a Visa a Nemzetgazdasági Minisztériumhoz fordulva a hazai piacról történő kivonulással fenyegetőzött a számára hátrányos interchange-díj helyzet nyomán. Bár a mértékadó, szakmai portálok a kezdetektől fogva jelezték, hogy a kártyatársaságot saját vállalása szorította hátrányos helyzetbe a magyar piacon, s ráadásul a "kivonulás" nem valósítható meg, az akció után az NGM felkérte a Magyar Nemzeti Bankot arra, hogy - korábbi javaslataira alapozva - készítse javaslatot a hazai IC-díj szabályozásra. A munkacsoport és a Bankszövetség lépéseket tett annak érdekében, hogy szakmai érveik eljussanak a jogszabály-előkészítőkhöz.

2.2. Vállalati hitelezés

2.2.1. Beruházási hitelek

A 2012. II. negyedév 5,9%-os visszaesésénél lényegesen kisebb mértékben, de a III. negyedév alatt is visszaesést mutatott a hazai beruházások éves volumenindexe, ráadásul II. negyedévhez képest is mínusz volt a teljesítmény. A szezonálisan kiigazított adatok szerint 2012 III. negyedévében 1,1%-kal mérséklődött a nemzetgazdasági beruházások volumene az előző negyedévhez képest. 2012 első három negyedévében a nemzetgazdasági beruházások volumene 5,2%-kal maradt el a bázisidőszakitól. A KSH adatai szerint az éves csökkenés lassulása a feldolgozóipari beruházások ismételt bővülésének (+3,8%) és a szállítás, raktározás ág (+9%) volumennövekedésének köszönhető. A gép- és berendezés beruházások - elsősorban a mezőgazdaságban és a feldolgozóipar területén bekövetkezett növekedés hatására - 3,7%-kal emelkedtek. Ugyanakkor a nemzetgazdasági ágak többségét 2012 harmadik negyedévében továbbra is csökkenés jellemezte. Az uniós társfinanszírozással megvalósuló projektek kifutása miatt a humán-egészségügyi beruházások volumene négytizedére, az oktatásé hattizedére esett vissza.

2012 II. negyedévéhez hasonlóan a hazai vállalkozásoknak nyújtott hitelek esetében továbbra is hónapról hónapra jelentősebb szerep jut a folyószámlahiteleknek, a cégek forgóeszköz-finanszírozás, illetve a napi kiadások fedezése céljából adósodnak el, a beruházásoknak minimális szerep jut.

A romló gazdasági környezet, a növekvő adóterhelés és a hitelstandardok várhatóan fennmaradó szigorúsága miatt az MNB lefelé módosította a vállalati hitelállomány alakulására vonatkozó előrejelzését: 2013-ban 5,3%, de 2014-ben is további 4,1%-os csökkenés várható a hazai hitelállományában. Érdemi növekedésre legkorábban 2015-ben számít a jegybank.

2.3. Önkormányzati hitelezés – az 5000 fő alatti önkormányzatok konszolidációjának feltételrendszere

2012-ben a Kormány átalakította az önkormányzatok mindennapi működését rendező törvényeket, valamint a feladatok végrehajtását biztosító előírásokat. A helyi önkormányzatok feladatainak újrastrukturálása mellett az önkormányzati gazdálkodás feltételei és módja is megváltoztatásra kerültek. Ennek egyik első lépéseként a Kormány rendezni kívánta az eddigiekben mind a működésüket, mind a fejlesztéseiket segítő, de korábban az állam által nem fedezett kiadásokkal kapcsolatos kötelezettségvállalások sorsát.

Ezen cél elérése érdekében a 2012. évi CLXXXVII. törvény alapján az állam - törlesztési célú támogatásként - egyszeri, vissza nem térítendő költségvetési támogatást nyújtott az 5,000 fő lakosság számot meg nem haladó települési önkormányzatok és többcélú kistérségi társulások számára a 2012. december 12-én pénzügyi intézmény (a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló sokszorosán módosított 1996. évi CXII. tv. 4.-6. § szerinti pénzügyi intézmények: hitelintézet és pénzügyi vállalkozás) felé fennálló, a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény 3. § (1) bekezdés a)-c) pontja szerinti kölcsön-, vagy hitelviszonyon alapuló, hitelviszonyt megtestesítő értékpapíron, továbbá váltókibocsátáson alapuló tartozások teljes kiegyenlítésére.

A konszolidáció a 2012. december 12. napján fennálló, teljes adósságállományra (tőke, késedelmes tőke, késedelmes kamat, járulék és egyéb díj, jutalék), valamint az ezekhez kapcsolódó, 2012. december 28-ig számított járulékra (kamat, rendelkezésre tartási jutalék, kezelési költség, késedelmi kamat) terjedt ki. A konszolidáció részét képező költségek köre a Kormány és a Bankszövetség között lezajlott egyeztetés alapján került megállapításra.

A 2012. december 12. napján a helyi önkormányzatok adósságrendezési eljárásáról szóló 1996. évi XXV. tv. szerinti adósságrendezési eljárás alatt álló önkormányzatok esetében a törlesztési támogatás az adósságrendezési eljárás lezárását követő 60 napon belül kerül majd folyósításra a 2013. év folyamán, külön meghatározott eljárási rend szerint.

A Kormány döntése értelmében a konszolidációból az adósságrendezési eljárás alatt álló önkormányzatokon kívül mindössze 14 önkormányzat maradt ki, az ő részbeni konszolidációjukra - a később eldöntendő mértékek alapján – szintén a 2013. évben kerül sor. Ezen 14 önkormányzat kb. 14,5 mrd Ft adóssággal rendelkezik.

2012. december 27-i árfolyamon átszámítva az állam összesen 1710 település adósságát vállalta át, amely 74 milliárd forint és 3848 db szerződésből ered. Az eljárásrendből kifolyólag az ehhez kapcsolódó „óvadéki betétben” elhelyezett 3,5 milliárd forint kerül befizetésre az önkormányzatok részéről az államkincstár részére. A 3848 db szerződés megoszlása az alábbi:

- 1693 db folyószámlahitel és munkabérhitel (23,3 mrd Ft),
- 110 db rövid lejáratú hitelszerződés (1,4 mrd Ft),
- 2002 db hosszú lejáratú hitel (29 mrd Ft),
- 43 db kötvénykibocsátásból (20,3 mrd Ft).

Devizanemenkénti megbontásban az érintett települések közül 1684 önkormányzat forint alapú adóssággal rendelkezett (50,5 mrd Ft és 3729 db szerződés), 97 önkormányzat CHF alapú adóssággal rendelkezett (94 m CHF és 103 db szerződés), valamint 13 önkormányzat EUR alapú adóssággal rendelkezett (2,9 millió EUR és 16 db szerződés).

2.4. Pénzügyi tranzakciós illeték

A Parlament által 2012. július 9-én elfogadott tranzakciós illetékről az év utolsó negyedében is folytak a szakértői szintű egyeztetések. Egyértelművé vált, hogy tagbankjainknak számos esetben hivatalos állásfoglalás nem elegendő a jogszabályszöveg pontatlansága miatti bizonytalanság feloldására és ezért egy bankos pénzforgalmi és jogi szakemberekből álló munkacsoport összeállított egy kiigazító, szövegszerű javaslatot. A javaslat érintette mind az illetékköteles, mind pedig a mentes tranzakciók körének és alapjának pontosabb meghatározását, és a kötelezettség teljesítésének részletszabályait. A Nemzetgazdasági Minisztériumhoz továbbított bankszakmai javaslatok közül a törvényalkotók többet elfogadtak, és az év végén két alkalommal is módosították (november 29; december 17) a 2013. január 1-től életbe lépő törvényt.

Az év végi törvényváltoztatásoknál nem a bankszakmai pontosítások jelentették az igazi változtatást, hanem az, hogy a törvényalkotók nemzetközi nyomásra visszavonták a jegybanki egyes műveletekre eredetileg kirótt illetékkötelezettséget és a kieső költségvetési bevételek ellentételezésére az illetékkulcs duplájára nőtt úgy, hogy a készpénzes tranzakciók megkülönböztetetten magasabb kulcsot kaptak a készpénzfizetés visszaszorítását célozva. Ennek eredményeként az általános 0,1%-os és 6000 HUF-ban maximált mérték 0,2%-ra változott, és készpénzes tranzakciók esetén 0,2 helyett 0,3%-ot kell alkalmazni. Emellett ki lett hirdetve, hogy a 2013-ban még illetékkötelezettséget nem keletkeztető értékpapír és befektetési ügyleteknél az Európai Unió szinten harmonizált pénzügyi tranzakciós adó irányelv-javaslat elfogadását követően Magyarországon is megszűnik az érintett tranzakciók illetékmentessége, életbe lép a közösségi szabály.

Bankszövetségi kérésre 2013. január első hetében érkezett meg az az adóbevallási nyomtatvány-tervezet, amelyen az illetékkötelezettség teljesítéséről havi rendszerességgel – első alkalommal 2013. február 20-án - az adóhatóság felé adatot kell szolgáltatni. A tervezethez elküldött véleményünkben kiemeltük, hogy az adatigény túlzottan részletes – várják külön bontva a forintban és devizában végrehajtott tranzakciókat darabszám és érték szerint (szétválasztva a 6000 HUF-os tranzakciós illetékűeket és az alattiakat), megjelölve azokat pénzforgalmi fizetési formák szerint és külön részletezve a törvény szerinti illetékköteles és az illetékmentes jogcímeiket, melyet tagbankjaink ebben a formában és ilyen rövid határidőre nem tudnak teljesíteni. A banki rendszerek ehhez nincsenek felkészítve és további komoly informatikai fejlesztésre lenne szükség. Ezen kívül több adathoz hiányzik részletes útmutatás, és jogszabály-kiigazításra is szükség lenne. Javasoltuk a fokozatosság elvének alkalmazását a bevezetésnél, és a részletes bevallás kialakításához szükséges informatikai fejlesztéshez 3 hónap felkészülési időt kértünk és kértük ennek érdekében a minisztériumtámogató közbenjárását az adóhatóságnál.

A törvényben meghatározott, illetékmentes pénzügyi szektorokba tartozó vállalkozások, intézmények pontos kijelölése miatt a PSZÁF-tól is segítséget kértünk. Kértük, hogy a weblapján elérhető engedéllyel rendelkező intézmények listáját bocsássa rendelkezésünkre azért, hogy az érintett ügyfelek mentes státusza automatizáltan ellenőrizhetővé váljon a bankoknál. A kapcsolódó igények pontos tartalma miatt konzultációt javasoltunk és számítottunk ebben támogatásukra.

A pénzügyi tranzakciós illeték technikai végrehajtásához és a törvényszöveg értelmezéséhez kapcsolódóan az elmúlt időszakban több alkalommal fordultunk állásfoglalás kéréssel a jogszabály előkészítésében részt vevő minisztériumi szakterülethez és a kérdésekre megérkezett iránymutatást minden tagintézményünkhöz eljuttattuk.

2.5. A SWAP állománnyal kapcsolatos MNB intézkedések

Az MNB által júliusban a témában kezdeményezett önszabályozás ügyében több levélváltást követően októberben szakértői szinten találkoztak a felek, mikor a bankszektor ismételten megfogalmazta a kritikáit, illetve a két fél szakértői egyeztettek az önszabályozás jegybank által javasolt módjáról. Az ülésen született megegyezésnek megfelelően a Bankszövetség összegyűjtötte tagjainak a szándékát az MNB önszabályozási kezdeményezéseként elkészített kötelezettségvállalási nyilatkozatminta aláírásáról. Az MNB tudomásunk szerint ez idő alatt több érintett bankkal közvetlen egyeztetéseket is folytatott.

Tekintve, hogy a szektor álláspontja nem volt egységes a kérdésben, ismételt szakértői egyeztetés került összehívásra december második hetében. Az szektor egységes álláspontja ezt követően sem jött létre, így további haladékokértünk az álláspontok közelítéséhez szükséges banki egyeztetések lebonyolításához, valamint további köröztetés indult újabb szövegváltozatokkal kapcsolatos banki szándékok feltérképezésére. Az egyeztetések jelenleg is folyamatosak.

3. Kormányzati intézkedések, jogszabályváltozások

3.1. A Kúria egyoldalú szerződésmódosítással foglalkozó jogegységesítési munkacsoportjának anyaga, annak tartalma és az MBSZ vélemény

A Kúria egyoldalú szerződésmódosítással kapcsolatos munkaanyaga a megvizsgált jogerős ítéletek alapján a bíróságok részére kívánt irányt mutatni. A munkaanyag 10 pontban, közel 20 oldalon foglalta össze az egyoldalú szerződésmódosítás bírói értékelésével kapcsolatos szempontokat, követelményeket. A munkaanyag, illetőleg a PK vélemény szerint az egyoldalú szerződésmódosítás önmagában nem jogszabálysértő, de az ágazati jogszabályi előírások mellett a Ptk. jóhiszeműsége és tisztességessége vonatkozó követelményeinek is leget kell tenni. A véleményezésre megküldött munkaanyagáról több fordulóban küldtük el a véleményünket, melyben felhívtuk a figyelmet többek között a hatály pontos megállapítására, a rendes üzleti kockázat fogalmának tisztázatlanságára, a munkaanyag és a Kúria korábbi ítéletei közötti ütközésre. Véleményünk szerint nem lenne helyes, ha az egyoldalú szerződésmódosításra a mindenkor hatályos ágazati szabályozás helyett a Ptk. bírói szerződésmódosításra és a tisztességtelen szerződésre vonatkozó rendelkezéseit rendelnék alkalmazni. Részt vettünk a Kúria munkaanyaggal kapcsolatos konferenciáján, s több szakmai fórumot szerveztünk a banki jogászok részére a téma megvitatására. A munkaanyag némi módosítással, de lényegi változtatások nélkül került elfogadásra a Kúria Polgári Kollégiumának 2012. december 10-i ülésén. A 2/2012.(XII.10.) PK vélemény feldolgozását a Bankszövetség Gyuris Dániel alelnök úr vezetésével tartott értekezleten a banki jogászokkal megkezdte.

3.2. A külföldi hitelintézetek magyarországi fióktelepeivel kapcsolatos jogszabályi értelmezés

A 2012. évi CLI. törvény módosította a külföldi vállalkozások magyarországi fióktelepeinek jogállását. Az új rendelkezés szerint „A fióktelep jogképes, cégneve alatt a külföldi vállalkozás javára jogokat szerzhet és a külföldi vállalkozás terhére kötelezettségeket vállalhat, így különösen vagyont szerzhet, szerződést köthet, pert indíthat és perelhető.” Módosult a pénzügyi fióktelepek jogállása is: „A valamely EGT-államban székhellyel rendelkező külföldi vállalkozás által létesített pénzügyi fióktelep külön meghatalmazás nélkül a külföldi vállalkozás nevében, annak képviselőjére irányuló tevékenységet is folytathat, ebben az esetben nem kell alkalmazni a 10. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakat. Azt a tényt, hogy a pénzügyi fióktelep az alapító képviselőjében jár el, az üzletszabályzatban, valamint a cégneve alatti eljárása során vagy tevékenysége során keletkező okiraton egyértelműen fel kell tüntetni.” Véleményünk szerint nagyfokú jogbizonytalanságot kelt és fogyasztóvédelmi szempontból is aggályos az, hogy az új rendelkezések szerint a pénzügyi fióktelep a gazdasági forgalomban egyidejűleg a saját nevében és az őt létrehozó külföldi vállalkozás nevében is eljárhat.

Az új rendelkezések ellentmondásaira ismételt levélben hívtuk fel a Nemzetgazdasági Minisztérium figyelmét, s a területet felügyelő helyettes államtitkártól személyes konzultáción ígéretet kaptunk, hogy az ügyben ismételten megkeresik az Igazságügyi tárcát.

3.3. Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete

3.3.1. Panaszkezelési ajánlás

A PSZÁF felkérésére, tagbankjaink észrevételei alapján véleményeztük a Felügyelet panaszkezelési eljárásról szóló Ajánlását.

Zavarónak tartottuk, hogy a Hitelintézeti törvény részletes panaszkezelési előírásai és a PSZÁF panaszkezelési rendelete mellett mi tette szükségessé egy új – a korábbi szabályozásokhoz képest minimális többlet információt tartalmazó – szabályzat megjelentetését.

Javaslatunk ellenére nem változtak az Ajánlás azon előírásai, melyek szerint

- az egyszerűbb elintézési módra alkalmas eseteket is bürokratikus eljárás keretében kell rendezni,
- a panasz banki elutasításakor, tisztázatlan jogi helyzetű esetekben a banknak kellene döntenie, hogy az adott panasz PSZÁF eljárást, vagy Békéltető Testületi ügyvitelt igényel,
- nem lehet érdemben fellépni a panaszkezelési eljárással visszaélő notórius panaszkodókkal szemben.

Figyelembe vételre került viszont azon javaslatunk, miszerint

- az adott panasz elbírálásának állásáról nem kell folyamatosan az ügyfél érdeklődésére rendelkezésre állni, ill.
- a panaszkezelés bankon belüli monitorozásának felelősét a bank maga jelölheti ki.

3.3.2. Javadalmazással kapcsolatos rendelettervezet

A PSZÁF 2012. november 14-én küldte meg rövid határidővel történő véleményezésre a banki vezető állású személyek és munkavállalók javadalmazásával kapcsolatos felügyeleti adatszolgáltatásról szóló rendelettervezeteit. A tervezetek véleményezésére a HR munkacsoport bevonásával került sor.

A tervezettel kapcsolatos legfontosabb kifogásaink a 300 millió forintot meghaladó éves javadalmazást kapó vezetők adatainak az adatszolgáltatás struktúrájából következő egyedi beazonosíthatóságával, a banki munkavállalók üzletágakba történő besorolásának bizonytalanságaival, a 2011-es évvel kapcsolatos adatszolgáltatás rendkívül rövid határidejével, és az éves javadalmazás következtlen definiálásával és az alkalmazandó árfolyammal álltak összefüggésben. A végleges rendeletek december közepén jelentek meg, melyek csekély mértékben vették figyelembe javaslatunkat, így többek között kevéssel több, mint 30 napos határidőt biztosítottak a 2011-es adatok jelentésére.

A kifogásaink megvitatása, illetve az adatszolgáltatás korrekt lebonyolítása érdekében január elején konzultációt hívtunk össze, ahol részletes állásfoglalást kaptunk a PSZÁF szakértőitől a problémás besorolási kérdésekben. Az egyéb kérdésekben a szakértők álláspontja szerint a PSZÁF kötve van az EBA vonatkozó ajánlásához, így javaslatunkat nem tudták elfogadni

3.3.3. Követeléskezeléssel foglalkozó ajánlás

A PSZÁF ajánlástervezetet készített a pénzügyi szervezetek számára a követeléskezelési gyakorlatuk során elvárt fogyasztóvédelmi elvekről. Az ajánlás célja, hogy a késedelmes adósok és pénzügyi szervezetek közötti együttműködő és tisztességes magatartási formákat erősítse. Az ajánlás csak a lakossági hitelezéssel összefüggő követeléskezelési tevékenységre fog vonatkozni, a vállalati ügyfelekre nem. A PSZÁF követeléskezelési tevékenységnek minősíti az üzletszerűen nyújtott pénzügyi szolgáltatásból eredő késedelmes követelés érvényesítése érdekében végzett tevékenységet. Az ajánlás megfogalmazza a követeléskezelésre vonatkozó általános elveket: a tisztességes és együttműködő magatartás elvét, a szakmai gondosság elvét, a szükséges információszolgáltatás elvét, az adós teherviselő képessége figyelembe vétele elvét, a fokozatosság, szabályozottság elvét.

Az általános elvek megfogalmazásán túl az ajánlás rögzíti az adós-tájékoztatásra és kapcsolattartásra vonatkozó legjobb gyakorlatokat, mintatájékoztatókat tartalmaz fizetési nehézségek esetére, a felmondást megelőző időszakra vonatkozó adóstájékoztatóval és egyéb hasznos információkkal látja el az adósokat.

Az ajánlástervezet kapcsán széleskörű konzultációt folytattunk nemcsak a banki követeléskezelési részlegekkel, hanem pénzügyi vállalkozásokkal és a követeléskezelők szakmai szervezetével, a MAKISZ-szal is véleményt cseréltünk.

Az ajánlástervezethez több fordulóban tettük észrevételeket: javasoltuk a hatály egyértelmű rögzítését, az együttműködő és nem együttműködő ügyfelek megkülönböztetett bánásmódjának lehetővé tételét, az ügyfél-tájékoztatásban a racionalitás érvényre juttatását. (Minden információ legyen elérhető az ügyfelek kérésére, de ne kelljen az eljárás minden fázisában, minden eljárási cselekménynél ismételten tájékoztatni az ügyfelet a követelés-érvényesítéssel kapcsolatos jogi tudnivalók teljes köréről.) Konkrét javaslatokkal élünk az adóstájékoztatóval, a kapcsolatfelvétellel, kapcsolattartással, az adósokkal történő elszámolással kapcsolatban.

Az ajánlás megjelent, a PSZÁF a közeljövőben szakmai konzultációra hívja meg az érintett szervezeteket.

3.4. A pénzügyi biztos hivatalának létrehozása, tájékoztató feladatköréről

A pénzügyi ombudsman intézménye felállítása a pénzügyi fogyasztóvédelem egy máshol már többé-kevésbé bevált lehetséges eszköze. Magyarország nem ezt az utat választotta akkor, amikor a pénzügyi fogyasztóvédelmet a PSZÁF-hoz telepítette, a pénzügyi viták gyors rendezésére pedig felállította a Pénzügyi Békéltető Testületet. Ezért volt némiképp meglepő, hogy egy őszi miniszterelnöki bejelentés nyomán az Országgyűlés létrehozta a pénzügyi biztos intézményét, akinek a hatáskörét egy kormányrendelet határozza meg. Elvileg üdvözlendő, ha bővül azoknak a fórumoknak a száma, ahová a pénzügyi szolgáltatók ügyfelei panasszal fordulhatnak. Ezért a vonatkozó törvény, illetve rendelet tervezetéhez fűzött bankszövetségi véleményben is alapvetően üdvözlöttük a pénzügyi fogyasztóvédelem új szereplőjét, kritikai megjegyzéseink kizárólag a jogszabályok jogi minőségének javítását célozták.

3.5. THM rendelet módosítása

Az EU THM-re vonatkozó irányelvének megváltozása miatt a hazai kormányrendeletet is módosításra került. Az uniós irányelv sok vitával terhes előkészítése (amelyben a Bankszövetség is részt vett) már előre vetítette, hogy problémák merülhetnek fel a kompromisszumos irányelvszöveg nemzeti jogba ültetésénél.

Alapvetően a határozatlan futamidejű, ismételten lehívható és törleszhető hitelek THM előírása módosult, vagyis a tömegtermékek közül lényegében a folyószámla-hitelek és a hitelkártyák voltak érintve.

A rendelet tervezet értelmezésénél a főbb gondot az jelentette, hogy

- nem lehetett egyértelműen behatárolni, hogy melyik termékre, melyik előírás vonatkozik,
- a hitelkártya esetében olyan - a valós gyakorlattól idegen – előírás került rögzítésre, amelynek következtében a termék THM értéke automatikusan átlépte volna a törvényben rögzített THM plafont, ill.
- nem lehetett megkülönböztetni, a folyószámla-hitelt, az olyan hitelkártyától, amely mögött fizetési számla állt.

Az előterjesztésért felelős NGM rugalmasan reagált a bankszövetségi felvetésekre:

- egyrészt a jogszabályban rögzítette, hogy a THM számításakor alapvetően a bank szerződési feltételeit kell irányadónak tekinteni (elkerülve ezzel a valóságtól teljesen idegen THM értékek létrejöttét),
- másrészt a Bankszövetség és a PSZÁF részvételével egy konzultáción rendezte a még nyitva maradt kérdéseket, amely ülésről készített emlékeztetőben foglaltakat mindhárom fél irányadónak tekintti a később felmerülő kérdéses esetekben.

3.6. KHR törvény módosítása, a KHR munkacsoport alakuló ülése

Már a KHR törvény végrehajtását segítő 2011-12. évi bankszövetségi projekt lezárásakor felmerült, hogy hasznos lehet egy a KHR rendszer működését folyamatosan figyelemmel kísérő, értékelő munkacsoport létrehozása. Ennek megfelelően KHR-t kezelő BISZ Zrt. kezdeményezésére 2012. decemberében a Bankszövetség összehívta a KHR munkacsoport alakuló ülését. Az ülés megtartását részben a KHR-tv. 2012. őszi módosításából adódó feladatok számbavétele, részben a pozitív listás rendszer tavaszi indítása óta eltelt tapasztalatok feldolgozása indokolta.

A munkacsoport megtárgyalta, hogy

- a KHR. tv. 2011. őszi megszületését követően aránytalanul rövid idő állt a bankok és a BISZ rendelkezésére a rendszer feltöltésére és beindítására, de e rendkívüli feltételek mellett is sikeresnek minősíthető az indulási szakasz, amelyben fontos szerepe volt a bankszövetség vezetett projektnek,
- a KHR-ben tárolt adatmennyiség a törvényi előírás következtében nagyságrendekkel növekedett (a negatív adatok mellett a pozitív adatok is bekerültek a rendszerbe), ami a kezdeti fázisban első sorban mennyiségi adatkezelési feladatot jelentett. A következő fázisban - különösen az adatszolgáltatók részéről - a nyújtott adatok minél jobb minőségére, pontosságára kell törekedni, csökkentve az utólagos kiigazítások szükségességét,
- a BISZ - bevált piactudományi példák alapján - át kívánja alakítani legfontosabb szolgáltatási termékét, a hiteljelentést, annak érdekében, hogy azt hitelezők minél hatékonyabban tudják felhasználni döntéseiknél,
- kompromisszumos döntés született a bankok és a BISZ között a 2012. évi törvénymódosításból adódó feladatok és a korábbi tapasztalatok alapján szükségessé váló, rendszerbeli módosítások bevezetésének megfelelő ütemezése témakörében (a bevezetési határidők megállapításakor tekintetbe veszik a bankok év végi leterheltségét).

Az első ülést követően a munkacsoport úgy határozott, hogy a KHR aktuális kérdéseinek megtárgyalására rendszeres időközönként kerüljön sor.

4. Kommunikáció – a 4. negyedév legfontosabb témái

A Bankszövetség a IV. negyedévben az elnökség döntése alapján kommunikációs kampánnyal segítette az árfolyamgát népszerűsítését. A november 16. és december 2. között futó kampány sajtó megjelenésekkel indult, majd célzott on-line médiában megjelentetett szócikkkel folytatódott. A kampányzáró elemzése szerint az 1 048 208 alkalommal megjelent hirdetésekkel és cikkekkel, összesen 427 447 egyedi felhasználót értünk el. A jelentkezők aránya növekedett az érintett időszakban, november végére az árfolyamgátba jelentkezők száma végre meghaladta a százezer főt. Kommunikációs szempontból az árfolyamgáttal kapcsolatos további feladatot jelentett a fizetéskönnyítő konstrukció meghosszabbításával kapcsolatos banki álláspont bemutatása - egyértelmű képet sikerült kialakítani azzal kapcsolatban, hogy a banki közösség támogatja devizaadósság megsegítésének legfontosabb elemének számító megoldás március végéig történő prolongálását.

A bankok a tranzakciós illeték bevezetésével kapcsolatban a törvényi előírásoknak megfelelően 60 nappal a hatálybalépés előtt kötelesek voltak közzétenni megváltozó kondíciós listáikat. A Bankszövetség kommunikációja egyértelművé tette, hogy a lépésre jogszabályi előírások miatt volt szükség, s így összességében amiatt sem érte a sajtó részéről komoly kritika a bankrendszert, hogy a jogszabály utolsó pillanatban történő módosítása nyomán a hitelintézeteknek a már korábban meghirdetett kondíciós listáik újabb módosítására kényszerültek. A sajtóvisszhangok szerint az újságírók "elfogadták" a Bankszövetség álláspontját, amely szerint a hitelintézetek saját üzletpolitikájuknak megfelelő mértékben és ütemezésben, de a jogszabályoknak megfelelő mértékben árazásukba beépítik majd az illeték-terhet. A banki álláspontot erősítette a PSZÁF kommunikációja, amely egyértelművé tette: a bankoknak - a feltételek betartása mellett - jogukban áll az illeték áthárítása.

A Szövetség a negyedév során folytatta a hagyományos Sajtóklub-rendezvényeit - október 24-én a kétszintű bankrendszer újraalakulásának 25 éves évfordulójára kiadott Tanulmánykötet és Pénzügyi Fogalomtár bemutatása adott alkalmat arra, hogy a szövetség főtitkára egy kötetlen háttérbeszélgetésen kifejthesse a bankok álláspontját számos aktuális kérdésben. A Magyar Bankszövetség megjelenése a médiában folyamatos volt, a III. negyedév során mintegy 560 megjelenéssel képviseltük a banki közösséget érintő témákat a médiumokban. Legnagyobb gyakorisággal az online sajtóban szerepeltünk, ezt követte a nyomtatott megjelenések száma, és az elektronikus médiumokban való jelenlét. 2012-ben, a teljes év folyamán több mint 4500 megjelenéssel, illetve említéssel szerepeltünk a magyarországi médiumokban.

5. Nemzetközi kitekintés

5.1 Prudenciális szabályozás

Az Európai Unió, s ezzel párhuzamosan az Európai Bankföderáció 2012. negyedik negyedévében lényegében az év során kiemelten kezelt témaköröket vitte tovább. A Bankunió létrehozására tett lépések végül elmaradtak a júniusi bejelentésben szereplőktől, s az egységes felügyeleti rendszer (SSM) várhatóan csak 2014 márciusában lép hatályba. Bár a végső felügyeleti hatáskör minden euró zónabeli bank esetében az EKB-t illeti, a kevésbé jelentős bankok közvetlen felügyelete a tagállami hatóságoknál marad. Az EBF továbbra is a felügyeleti rendszer uniós szintű egységesítését támogatta, hitet tett az egységes európai szabálykönyv mellett és az EBA szabályalkotói hatáskörének valamint a felügyeleti gyakorlatok konvergenciájában játszott szerepének a megőrzése mellett érvelt.

A bankrendszer szerkezeti reformjával foglalkozó magas szintű szakértői csoport (Liikanen group) jelentésének nyilvánosságra hozatalát követően a Bizottság 2013 első felében tesz javaslatot az európai szintű lépésekre, melyek között feltételezhetően szerepelni fog a kereskedési tevékenység bizonyos összehatár feletti kötelező leválasztása. Az EBF nem tartja eléggé meggyőzőnek a kötelező leválasztás melletti érveket, s életképesnek tartja az univerzális bankmodellt. Továbbra is az a véleménye, hogy meg kellene várni a folyamatban lévő szabályozói reformok életbe lépését és hatását, s csak azt követően indokolt mérlegelni a bankszektor szerkezeti átalakítását.

A CRR/CRD4 háromoldalú egyeztetései (trialógus) az előzetes ígéretekkel ellentétben nem fejeződtek be a ciprusi elnökség alatt, s 2013 elején is tovább folytatódnak. Az ír elnökség kiemelten kezeli a többlettőke követelmény meghatározására vonatkozó rugalmassági csomagot, a likviditási szabályokat, a javadalmazást, a hitelérték kiigazítást, valamint a KKV-k tőkekövetelményének a könnyítését. Az Európai Bankföderáció továbbra is lobbizik, hogy a napirenden maradt kérdésekben érvényre juttassa álláspontját. A jelenlegi információk szerint a Parlament március 11-13-án szavaz a csomag elfogadásáról. Bár a szövegjavaslatban azonnali hatályba lépés szerepel, jó esély van a bevezetés 2014. január 1-re való elhalasztására.

A helyreállítási és válságrendezési direktívát érintően a Parlament ez év elején alakítja ki álláspontját, s a háromoldalú egyeztetések is erre az évre maradtak. A tagállami törekvések a direktíva fellazítására, a nemzeti hatáskörök növelésére irányulnak, szemben az EBF álláspontjával, amely továbbra is a helyreállítási és válságrendezési keretek minél teljesebb harmonizációját támogatja.

A prudenciális témákon túl az EBF változatlanul kiemelt figyelmet fordít a MiFID módosítására, a pénzügyi tranzakciós adóra, a FATCA bevezetésére, valamint a beruházási termékek (PRIPs³) dokumentációjára vonatkozó rendeletre.

³ package retail investment products

A globális szabályozásban a Pénzügyi Stabilitási Tanács pénzügyi szabályozási reformra vonatkozó jelentésén túl a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság likviditási fedezeti rátára vonatkozó megegyezése, valamint az értékpapírosítás tőkekövetelményének az újraszabályozására vonatkozó javaslata érdemel említést.

5.2 Az EU Pénzforgalmi irányelvének módosítása, az MBSZ véleménye

Az EU Bizottság megkezdte a Pénzforgalmi Irányelv (PSD) felülvizsgálatát, azzal a céllal, hogy mérlegelje a jogszabály 2008-as megszületése óta megjelent új piaci jelenségek/szereplők megfelelő kezelését. Amennyiben ezen új pénzforgalmi termékek nagyobb piaci súllyal vannak jelen, akkor szükséges, hogy a piacra lépési, felügyelési és fogyasztóvédelmi szabályok e területekre is kiterjesztésre kerüljenek.

A Bankszövetség pénzforgalmi munkacsoportja is megvitatta a szükséges módosítási javaslatokat, így többek között

- támogatta a bankkártyára és a többi elektronikus fizetési eszközre érvényes felelősségi szabályok élesebb szétválasztását, annak érdekében, hogy a bankkártyás fizetésen kívüli, folyamatos innovációkon átmenő „e-fizetési” módoknál a bankoknak legyen lehetőségük speciális biztonsági feltételeket előírni ügyfeleik részére a minél gyakoribb visszaélések ellen,
- javasolta, hogy a rugalmasabb üzletmenet érdekében 2 hónapnál rövidebb időt írjon elő a szabályozás az ügyfeleket érintő banki feltétel-változásokról való előzetes tájékoztatásra,
- egyetértett azzal, hogy a pénzforgalmi számlát vezető bankok és az ügyfelek közé települt szolgáltatókra (pl. EBPP) is részletes felelősségi szabályozás szülessen,
- nem támogatta, hogy az EU-ban érvényes szabályokat az EU-n kívüli tranzakciókra is kiterjesszék, mivel ezen szigorúbb előírásokat az EU-n kívül - az eltérő szabályozási környezet miatt - nem lehet érvényesíteni, s az ezeket alkalmazó versenyhátrányba kerülhet.

A bankszövetségi véleményt az EU Bankföderációjának továbbítottuk és azt beépítették az EU Bizottság felé érvényesítendő véleménybe.

6. A bankszektort érintő egyéb események, fejlemények

6.1. FATCA fejlemények

A kormányzat – elfogadva az erre tett javaslatunkat – elhatározta, hogy több más európai államhoz hasonlóan kétoldalú kormányközi egyezményben vállalja az amerikai adóalanyok adóelkerülésének megakadályozásához szükséges adatok továbbítását és ennek érdekében megteszi a szükséges jogalkotási lépéseket. Bizonyos, adóelkerülésre nem alkalmas intézmény-, illetve terméktípusok eleve kivonhatók az adatszolgáltatási kötelezettség alól – ezekre megtettük javaslatainkat.

6.2. Az EFER projekt

Az elektronikus fizetési és elszámolási rendszer (EFER) kormányzati felelőse kérte a Bankszövetség közreműködését annak érdekében, hogy ezen állami projekt előkészítése során a banki szempontok is figyelembe vételre kerüljenek, s ezáltal minél több bank csatlakozása történjen meg.

Az EFER egyik fő célja, hogy a különböző állami intézmények (földhivatal, bíróság, adóhivatal stb.) részére történő befizetések terén radikálisan csökkentsék a téves számlaszámra történő átutalásokat. Ezt úgy érnék el,

hogyan az ügyfél először - távkapcsolat útján - az állami intézménnyel tisztázza az adott ügyletre vonatkozó befizetési tételeket (pl. gépkocsi átírás többféle díja, vagy adó/illeték befizetés számos részlete), majd az állami fél az EFER rendszeren keresztül küldi a befizető ügyfél házibank-címére az átutalást előkészítő üzenetét. Az ügyfélnek – egyetértése esetén - csak jóvá kell hagynia az átutalást, amely így garantáltan az állami fél által kívánatos bankszámlára kerül.

Banki szempontból az állami fél üzenetének a bank házibank/internetbank-rendszerébe történő eljuttatása jelent új, érdemi feladatot. Ezen üzenet-továbbításnak gyorsnak és biztonságosnak kell lennie, ezért javasoltuk, hogy az EFER kormányzati felelőse vizsgálja meg az ezen feltételeknek megfelelő GIRO rendszer bekapcsolásának lehetőségét. A jelentés írásakor az egyeztetések még folynak.

6.3. Együttműködés az Országgyűlési Biztosok Hivatalával

Az alapvető jogok biztosa Felelős állam, tudatos polgár „A Válság vesztesei” Projekthez kapcsolódóan tematikus műhelybeszélgetést szervezett, melyre a Bankszövetséget is meghívta. A műhelybeszélgetés tematikája szerteágazó volt: a végrehajtási eljárás költségeivel kapcsolatos ombudsmani vizsgálatok érintették a bankrendszert. A Bankszövetség képviselője a banki adósságok végrehajtásának hitelintézeti tapasztalatairól tartott rövid tájékoztatót.

Az alapvető jogok biztosa 2013 év elején átfogó vizsgálatot kezdett a bírósági végrehajtás működésének tapasztalatairól, amely a hitelezőket és adósokat védő garanciális szabályokra, a Magyar Bírósági Végrehajtói Kamara működésére, az egyes vagyontárgyak (ingó, ingatlan) végrehajtásával kapcsolatos konkrét tapasztalatokra egyaránt kiterjed.

6.4. Panaszos ügyek, segítségkérés, tanácsadás

Az elmúlt negyedévben is számos ügyfél kereste meg a Bankszövetséget segítség és tanács kérésével, illetve ügyintézésének panaszával. A kérések többsége az árfolyamgát rendszerhez való csatlakozásra vonatkozott, illetve azt írták le többen, hogy hitelük törlesztését szeretnék folytatni, de a tényleges törlesztéshez szükséges forrással nem rendelkeznek, az alacsonyabb összegű törlesztést pedig bankjuk nem fogadja el. Minden megkeresésre válaszoltunk, a jogosnak látszó panaszokat pedig a PSZÁF-hoz továbbítottuk.

MELLÉKLET - Nemzetközi kitekintés: Szabályozás, Felügyelet, Európai Bankföderáció

1. Globális szabályozás

1.1. A Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB⁴) jelentése a G20 pénzügyminisztereknek és jegybank elnököknek a pénzügyi szabályozási reform eredményeiről

Az FSB október 31-én kelt jelentése az alábbi területeket érinti: az árnyékbanki tevékenység szabályozásának és nyomon követésének (oversight) a megerősítése; a rugalmas pénzügyi rendszer kiépítése; a „too big to fail” (túl nagy, hogy bukni hagyjuk) probléma kezelése; az OTC derivatívák piacának a reformja; a globális jogi azonosítási rendszer kidolgozása; a pénzügyi válság során nyilvánvalóvá vált adathiány kezelése, a (nagy)banki kockázatok nyilvánosságra hozatalának a javítása; a hitelminősítő ügynökségekre támaszkodás csökkentése és a reformok feltörekvő és fejlődő gazdaságokra gyakorolt hatásának a vizsgálata.

Az árnyékbanki tevékenység szabályozásának és nyomon követésének (oversight) a megerősítése

Az FSB, a BCBS⁵ és az IOSCO⁶ több különálló jelentést is készített az árnyékbanki tevékenységgel kapcsolatban. Kiindulópontjuk, hogy a hatóságoknak célzott és kiegyensúlyozott módon kell kezelni az árnyékbanki tevékenységet. Céljuk, hogy megfelelő módon szabályozzák és nyomon kövessék a regulált bankrendszeren kívüli, de a bankihoz hasonló rendszerkockázatokat, anélkül hogy akadályoznák a fenntartható és rugalmas nem banki finanszírozási modelleket.

Ennek megfelelően javaslataik

- (i)* a szabályozott bankrendszer és az árnyék bankrendszer közötti átáramlás csökkentését,
- (ii)* a pénzügyi alapokból való pénzkiáramlás általi sérülékenységek a mérséklését,
- (iii)* az egyéb árnyékbanki szervezetek rendszerkockázatának felmérését és csökkentését,
- (iv)* az értékpapírosításhoz kapcsolódó ösztönzők felmérését, a pénzügyi rendszer túlzott áttétele ismételt felépülésének a megakadályozását,
- (v)* valamint a biztosított pénzügyi szerződésekhez (repo-khoz, értékpapír kölcsönzésekhez) kapcsolódó kockázatok és prociklikus ösztönzők enyhítését

célozzák.

A fentiekén túl az árnyékbanki tevékenység szoros nyomon követése is szükséges, hogy megfelelően tudják kezelni a piaci mutációkat.

A témában november 18-án az FSB nyilvános konzultációt kezdett. A konzultáció és a javaslatokra vonatkozó hatástanulmányok eredményének figyelembe vételével a G20-ak 2013. szeptemberi, szeptemberi, szeptemberi találkozására készítik el a végleges változatot.

A rugalmas pénzügyi rendszer kiépítése

A Bázeli III egyezmény magja az a felismerés, hogy a rugalmas bankrendszer több és jobb minőségű tőkét igényel. A Bázeli Bizottság felmérése szerint az eredetileg kitűzött 2013. január 1-től a 27 tagja közül csak 8 implementálta a Bázeli III szabályozást, így az FSB által beazonosított, rendszerkockázatot jelentő 28 globális bank

⁴ Financial Stability Board

⁵ Basel Committee on Banking Supervision: a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság

⁶ International Organization of Securities Commission: az Értékpapír-piaci Felügyelet Nemzetközi Szervezete

közül csak 6 működik majd az új szabályok szerint. Az országoknak meg kell duplázniuk a bevezetésre tett erőfeszítéseiket, és minél előbb meg kell szüntetniük a már elfogadott szabályok Bazel III egyezménytől való eltéréseit.

A „too big to fail” (túl nagy, hogy bukni hagyjuk) probléma kezelése

A válság nyomán fokozottan előtérbe kerültek a nagybankok állami pénzen való megmentésének a problematikája, illetve az ennek elkerülését célzó szabályozói erőfeszítések. Így hatékony válságkezelési mechanizmusokat dolgoznak ki, és a nagy intézmények számára kötelező a helyreállítási és válságrendezési tervek készítése. A rendszerkockázatot hordozó (rendszer szempontból fontos) globális bankoknak (G-SIBs⁷) 1%-tól 2,5%-ig terjedő többlettőke követelményt írtak elő, amely 2019-től lép teljesen hatályba. Továbbá intenzívebbé teszik a rendszer szempontból fontos intézmények (SIFIs⁸) felügyeletét, növelik annak hatékonyságát és proaktív jellegét. Az elvárásoknak megfelelően az FSB és a BCBS októberben véglegesítette a rendszerkockázatot hordozó hazai bankok kezelésének szabályozói kereteit. Nyilvános konzultációt kezdtek a rendszer szempontból fontos globális biztosítók kezeléséről. Mindezekon túl az illetékes nemzetközi szabályozó hatóságok dolgoznak a pénzügyi infrastruktúrák (FMIs⁹) értékelésének a módszertanán, közzétételi követelményein és válságrendezési keretein. A nem bank SIFIs kezelésére 2013-ban tesznek javaslatot.

Az OTC derivatívák piacának a reformja

A válság következményeként az OTC derivatívák piacának a reformjára is sor került, általánossá téve a sztenderdizált termékek központi elszámolását. Az FSB tagországok elkötelezték magukat a központi elszámolás mellett, ami javítja a transzparenciát, csökkenti a rendszerkockázatot és védelmet nyújt a piaci visszaélésekkel szemben. Ugyanakkor az FSB arra ösztönzi a hatóságokat, hogy

- azonosítsák be az infrastruktúrák, piaci résztvevők és termékek határon átnyúló aspektusait,
- határozzák meg a lehetséges átfedéseket, inkonzisztenciákat és konfliktusokat és
- dolgozzanak ki a fentiek kezelésére szolgáló opciókat.

A (nagy) banki kockázatok nyilvánosságra hozatalának a javítása: az EDTF végleges jelentése

A Pénzügyi Stabilitási Tanács nyilvánosságra hozatal javítására létrehozott ad hoc munkacsoportja (EDTF¹⁰) októberben közre adta jelentését a banki kockázatok nyilvánosságra hozatalának a javításáról. A banki jelentések összeállítóit és felhasználóit egyaránt magában foglaló munkacsoport javaslatai szerint az alábbi területeken szükséges a nyilvánosságra hozatal javítása:

⁷ Globally systemically important banks

A G-SIBs felülvizsgált listáját november 1-én hozta nyilvánosságra az FSB. A 2011 évihez képest a csoport két új taggal bővült, míg három bank kimaradt, így a G-SIBs 28 tagot számlál. A lista szerint:

2,5% többlettőkét írnak elő a Citigroup, a Deutsche Bank, a HSBC és a JP Morgan Chase,

2%-ot a Barclays és a BNP Paribas,

1,5%-ot a Bank of Amerika, a Bank of New York Mellon, a Credit Suisse, a Goldman Sachs, a Mitsubishi UFJ FG, a Morgan Stanley, a Royal Bank of Scotland és az USB, míg

1%-ot a Bank of China, a BBVA, a Group BPCE, a Group Crédit Agricole, az ING Bank, a Mizohu FG, a Nordea, a Santander, a Société Générale, a Standard Chartered, a State Street, a Sumitomo Mitsui FG, az Unicredit Group és a Wells Fargo esetében.

A rendszer szempontból fontos globális bankok listáját 2013 novemberében vizsgálják fölül.

⁸ Systemically important financial institutions

⁹ Financial Market Infrastructures

¹⁰ Enhanced Disclosures Task Force (Az EDTF-ről lásd a 2012. második és harmadik negyedéves jelentésünk mellékletének az I.5, illetve I.1 pontját.)

- a bankok üzleti modellje, az ebből származó főbb kockázatok, és a kockázatok mérése;
- a bankok likviditási helyzete, finanszírozási forrásaik, a hitelezésre nem fordítható eszközeik mértéke (aránya);
- a kockázattal súlyozott eszközök (RWAs) számítása, a kockázattal súlyozott eszközök és a szabályozói tőke változásának tényezői;
- a bank mérlege és piaci kockázatának mérőszámai közötti kapcsolat, csakúgy, mint a mérőszámokon túli kockázatok; és
- a bank hitelkockázat tűrésének természete és mértéke, ennek módosítási gyakorlata és hatása a kétes és nem teljesítő hitelek nyilvánosságra hozott szintjére.

Az EDTF elvárásai szerint a kockázatok közzétételre vonatkozó alapelveket elsősorban a nagy nemzetközi globális bankoknak kell alkalmazni 2013 után. Bizonyos javaslatok már korábban, a kockázati profil függvényében a bankok szélesebb körében is felhasználhatók.

Az FSB-nek az volt elvárása, hogy a nemzetközi banki érdekvédelmi szervezetek támogassák az EDTF által kidolgozott nyilvánosságra hozatali elveket.

Az EBF Végrehajtó Bizottsága elismeréssel illette és szimbolikusan támogatta az EDTF jelentését anélkül, hogy kötelezettséget vállalt volna az alkalmazásra. (Az IIF részéről hasonló tartalmú válasz feltételelezhető.)

Egyéb szabályozási lépések

A tervek szerint a globális jogi azonosítási rendszer (Legal Entity Identifier (LEI)) 2013 márciusában kerül bevezetésre. A BIS ugyanakkor kezdi meg hiányt pótló adatok banki szintű gyűjtését. Dolgoznak a számviteli szten-derdek egységesítésén is, ebben 2013 nyarán várható előrelépés. A hitelminősítő ügynökségekre való túlzott támaszkodás csökkentésére az FSB ütemtervet dolgozott ki. Ugyanakkor azt is folyamatosan vizsgálják, hogy a szabályozási reform nem jár-e nem szándékolt hatásokkal a feltörekvő piacokon.

1.2. A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság konzultációja az értékpapírosítási keretek felülvizsgálatáról

Az értékpapírosítási keretek felülvizsgálatához az értékpapírosítás (lehangoló) teljesítménye és pénzügyi válságban játszott kulcsszerepe jelentik a fő motivációt. A felülvizsgálat célja az értékpapírosítás tőkekövetelményének a prudensebbé és kockázat érzékenyebbé tétele, a külső minősítőktől való mechanikus függés enyhítése és a tőkekövetelményben jelenleg érvényre jutó szakadékhatas (cliff effect) enyhítése. A Bazel II egyezmény - Bazel 2.5-ként ismert - 2009 júniusában megjelent módosítása elsődlegesen az újraértékpapírosítás jobb kezelését célozta. A mostani átfogó felülvizsgálat főbb elemei:

- Két lehetséges hierarchikus struktúra felvázolása, melyek jelentősen eltérnek a jelenleg alkalmazottól. A két javasolt hierarchia a különböző kitétség típusokra alkalmazott közelítés módban, az alkalmazások rendjében és hatókörében, valamint a joghatóságoknak vagy a bankoknak biztosított rugalmasság mértékében különbözik.
- A Bazel II szabályozás részét képező jelenleg használt minősítés alapú, illetve felügyeleti formulán alapuló módszerek továbbfejlesztése. A javaslat egy felülvizsgált minősítés alapú és egy módosított felügyeleti formulán alapuló módszert tartalmaz, mindkettő kalibrációja kockázat érzékenyebb és prudensebb a jelenleginél. A módszerek a válság során felszínre került hiányosságokra reflektálnak, s a lejáráthoz hasonló kockázati tényezőket tartalmaznak.
- Új módszerek (az egyszerűsített felügyeleti formula, a koncentrációs ráta alapú közelítés) bevezetése, a Bazel 2.5 továbbfejlesztése.

A Bizottság a közeljövőben egy teljesebb, technikai részletekre és modellekre is kiterjedő dokumentum közre adását tervezi, s az elkövetkező hónapokban mennyiségi hatásvizsgálatot is végez. Az értékpapírosítás felülvizsgálatának konzultációs időszaka március 15-ig tart.

1.3. A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság dokumentuma a likviditási fedezeti rátáról (LCR)¹¹ és a likviditásfigyelés eszközeiről

2013. január elején a Bázeli Bizottság illetékes grémiuma (GHOS¹²) elfogadta az LCR-re és a likviditásfigyelés (monitoring) eszközeire vonatkozó végleges útmutatót. A felülvizsgált dokumentum módosítja a jó minőségű likvid eszközök (HQLA¹³) és a nettó készpénzkiáramlás definícióját. Ezentúl megegyeztek a bevezetés módosított ütemtervében. Az eredeti szándékoktól eltérően a 2015-től bevezetett LCR-nek kezdetben csak 60%-ot kell elérnie, majd - évente 10 százalékponttal növelve a követelményt - 2019-től kell teljesíteni a 100%-os szintet. Az LCR mutató célja a rövidtávú likviditás biztosítása, annak megkövetelése, hogy a bankok megfelelő jó minőségű likvid eszközzel rendelkezzenek, melyek a (magán) piacokon könnyen és gyorsan készpénzzé tehetőek. Az LCR mutatót úgy határozták meg, hogy egy 30 napos stressz scenáriót feltételezve rendelkezésre álljon a szükséges likviditás. Az előírt likviditási szintet „normál” időszakokban kell teljesíteni, míg stressz időszakban a bank felhasználja likviditási tartalékait, így átmenetileg az LCR mutató előírt szintje alá kerülhet. Mivel a jegybanknál elhelyezett betétek a likviditás legmegbízhatóbb - néha egyetlen - formáját jelentik, az LCR és a jegybanki tartalék közötti kapcsolat alapvető fontosságú. Ennek megfelelően a GHOS abban is megállapodtak, hogy a 2013-as év során folytatják a fenti kapcsolatra vonatkozó munkát.

Mervyn King a GHOS elnöke kiemelte, hogy a szabályozás történetében először alkalmaznak egy valóban globális likviditási minimum sztenderdet. Az LCR bevezetése megerősíti a bankok likviditását, de a fokozatos életbe léptetés révén nem akadályozza s a bankrendszer hozzájárulását a kilábalás finanszírozásához.

A bizottsági dokumentum két részből áll. Az első rész az LCR bevezetésének céljával, a mutató definiálásával, a jó minőségű likvid eszközök meghatározásával, a készpénz ki- és beáramlással, valamint a mutató alkalmazásával kapcsolatos kérdésekkel foglalkozik. A második részben a likviditásfigyelési eszközök: a lejáratú eltérések, a források koncentráltasága, az elérhető adósságmentes eszközök, a fő devizanemenkénti LCR és a likviditás figyelés piaci eszközei kerülnek terítékre.

Az Európai Bankföderáció sajtóközleményben üdvözölte a GHOS likviditási fedezeti rátával kapcsolatos döntéseit, leszögezve, hogy azok megfelelnek a nehéz gazdasági idők követelményeinek.

2. Az Európai Unió

2.1. Az Európai Bizottság véleménye a Bazel III bevezetés BCBS általi értékeléséről¹⁴

Az Európai Bizottság kulcsfontosságúnak tartja a Bazel III egyezmény globálisan konzisztens alkalmazását, ezért teljes mértékben támogatja, hogy a BCBS rendszeresen értékeli az alkalmazás megfelelőségét. Ugyanakkor úgy véli, hogy a BCBS az előzetes értékelés során nem azonos módon mérlegelte a három joghatóság (Európa, Ja-

¹¹ Liquidity Coverage Ratio: Likviditási Fedezeti Ráta

¹² Group of Central Bank Governors and Heads of Supervision: a tagországok jegybankelnökei és bankfelügyeleti vezetői

¹³ high-quality liquid assets

¹⁴ A BCBS értékelésről lásd a 2012. harmadik negyedéves jelentésünk mellékletének az I.4 pontját. „Az európai szabályozást érintően a tőke definíciót, illetve az IRB módszer alkalmazása alól adott állandó részleges felmentést minősítették a Bazel III szabályoknak lényegében nem megfelelőnek...”

pán, USA) szabályozásának az akkordtól való lehetséges eltéréseit. Így a Bizottság szerint a bázeliak megalapozatlanul minősítették lényegében nem megfelelőnek az IRB alkalmazás egészét, az IRB módszer alkalmazása alól a banki portfolióra adott állandó részleges felmentés miatt. Az EU Bizottság amellet is kimerítően - az egyes részletekre (közönséges részvény fogalom használata, a biztosítóknban lévő részesedések kezelése, csőd-kori veszteségviselő képesség, kisebbségi érdekeltségek, nem részvénytársasági formában működő intézmények) kiterjedően - érvel, hogy a CRR/CRD4-ben használatos tőkefogalom tartalmát tekintve megfelel az egyezményben elfogadottnak.

2.2. Parlamenti jelentés a helyreállítási és válságrendezési direktíva (BRRD) tervezetről

A parlamenti jelentéstevő október 17-én tette közzé előzetes jelentését, melynek főbb pontjai a következők:

- A bankrendszert érintő válságoknál az államnak – mint a bankcsődök elleni végső védő vonalnak – szerepet kell vállalnia.
- A felügyelet és a helyreállítási hatóság ne legyen egy szervezetben.
- A bankok rendszerszintű válságokra való felkészülését illetően tekintettel kell lenni a realitásokra, így csökkenteni kell az RRP¹⁵-knek előírt forgatókönyvek (szcenáriók) számát.
- A helyreállítási szakaszban a részvényeseknek intenzív felügyeleti párbeszéd mellett teljes döntési hatáskörrel (full control) kell rendelkezniük.
- A speciális menedzserek kirendelése csak a válságrendezési szakaszban jöhet szóba, A megmenthetőség (solvability) kérdéskörét a felügyeleti folyamatban kell kezelni.
- A korai beavatkozási küszöbököt összhangba kell hozni a CRR/CRD4-ben előírt tőkeszinttel, de az intézményeknek lehetővé kell tenni saját tőkepuffereik felhasználását.
- A rendszerkockázatok miatt tartózkodni kell likviditási küszöbök (triggers) alkalmazásától.
- A csőd közeli állapot nem megfelelően definiált és ez növelheti a bizonytalanságot és a rendszerkockázatot.
- A bail-in instrumentumokat (veszteségrendezési/adósság-leírési eszközöket) érintően alapos hatásvizsgálatot kell készíteni.
- A hat hónapnál rövidebb forrásokat ki kell zárni a bail-in instrumentumok közül.
- A bail-in instrumentumok mennyiségét a kockázattal súlyozott eszközökhöz kell arányosítani és a CRD-ben figyelembe kell venni a minimum tőke és a pufferek (többlettartalékok) képzésénél.
- Három további eszközt kell bevezetni:
 1. Kormány által garantált banki kötelezettségek;
 2. Tőkeemelés
 3. Átmeneti köztulajdonba vétel.

A parlamenti jelentéssel kapcsolatos módosítók határideje 2012. december 17 volt, a módosításokat 2013. január 21-22-én tekintik át, az ECON szavazás 2013. februárban várható.

A Tanácsban az egyeztetések még nem jutottak a direktíva végére. Az eddigi módosítások jórészt a direktíva fellazítására, a nemzeti hatáskörök növelésére irányulnak. A betétbiztosítási direktívát (DGS) vélhetően akkor nyitják újra, ha elérnek a válságrendezés finanszírozásához, ekkortól a két direktívát párhuzamosan tárgyalják.

¹⁵ Recovery and Resolution Plans (RRPs): Helyreállítási és válságrendezési tervek

2.3. A Bankunióval kapcsolatos fejlemények

2.3.1 EBF vélemény a Bankunióhoz

- Az EBF üdvözli az egységes felügyeleti mechanizmus (SSM) létrehozására irányuló javaslatot. Ugyanakkor hangsúlyozza, hogy a jól működő SSM alapfeltétele az egységes európai szabálykönyv. Ennek értelmében a tőkekövetelmény szabályozással (CRR/CRD4) kapcsolatos háromoldalú tárgyalásoknak, vissza kell térniük a maximum harmonizációhoz.
- Az Európai Bankhatóságnak meg kell őriznie szerepét az egységes európai szabálykönyv érvényesítésében és a felügyeleti gyakorlatok konvergenciájában. Az SSM az EBA említett kulcsfunkcióit nem gyengítheti.
- Az EBF egyetért azzal, hogy az euró zóna minden bankját az EKB felügyelje. Hatékonysági szempontból a mindennapi felügyelet során - az egységes felügyeletet szem előtt tartva - a bankoknak a nemzeti felügyelettel kell kapcsolatban állniuk. Általánosságban az EKB és a nemzeti felügyelet közötti munkamegosztásnak transzparensnek és világosnak kell lennie. (Nem maradhat szürke zóna, a bankoknak pontosan tudniuk kell, hogy az egyes kérdésekben ki látja el a felügyeletüket.)
- Az EBF az SSM fokozatos életbe léptetésével is egyetért, és támogatja, hogy az SSM-be a nem euró zónabeli tagországok is beléphessenek. Ezt a lehetőséget vonzóbbá és egyszerűbbé kell tenni. Az önként belépő országoknak a Felügyelet Végrehajtó Bizottságában ugyanazokat a jogokat kell biztosítani, mint az euró zónabelieknek. Az önként belépők bankjait ugyanazon elvek és gyakorlat alapján kell felügyelni, mint az euró zónabelieket.
- Az EKB felügyeleti és monetáris politikai funkciója között világos határvonalat kell kialakítani, egyértelmű és átlátható döntéshozatali szabályokkal. A Felügyelet Végrehajtó Bizottságában olyan szavazati rendszert kell kidolgozni, ami hatékonyan megakadályozza a politikai szövetségkötést.
- A prudenciális felügyeletet illetően az euró zóna országaiban az EKB lesz az illetékes (competent) felügyeleti hatóság. A bankoknak biztosítékokat kell kapniuk a hatályos felügyeleti döntések és a tagországoknak nyújtott derogációk jövőjét érintően.
- Az anya-fogadó ország felügyelet problémakört illetően az EBF üdvözli, hogy ez a résztvevő országok számára a továbbiakban nem jelent problémát, hiszen az EKB látja el a prudenciális felügyeletet. Ugyanakkor - amíg nem minden tagország része az SSM-nek - fontos, hogy világos szabályok legyenek a felügyeleti kollégiumok hatékony működésének a biztosítására.
- Nem világos, hogy az EKB, vagy a nemzeti felügyelet felelősek a makroprudenciális felügyeletért, és így a hatóságok közötti interakció sem világos. Az EKB makroprudenciális felügyeleti funkciója felvetné a kiszámíthatóság kérdését. Tisztázni kell az Európai Rendszerkockázati Tanács (ESRB¹⁶) új felállásban betöltött szerepét.
- A bankoknak nem fizethetnek, illetve jelenthetnek duplán a helyi és az európai felügyeletnek. Az EU felügyelet közös díjfizetési kereteit meg kell határozni.
- Azt is tisztázni kell, hogy a bankoknak jogukban áll fellebbezni az EKB felügyeleti döntéseivel szemben. A jogi védelemre hatékony és gördülékeny mechanizmusokat kell kialakítani.
- A javasolt ütemezés nem mehet a minőség rovására, különösen a kezdeti időszakban, amikor a CRR/CRD4 illetve a BRRD még nem lesz érvényben.
- Az előrehaladás során a bankunió létrehozásának a helyes sorrendje kulcsfontosságú. A Bankuniót egy szerves fejlődési folyamatként kell tekinteni, melynek során az igazi egységes szabálykönyv érvényre jutása, a BRR és a betétbiztosítási direktíva megelőzik a következő javasolt elem - az egységes válságkezelési rendszer¹⁷ - létrehozását.

¹⁶ European Systemic Risk Board

¹⁷ Single Resolution Mechanism (SRM)

2.3.2 A Bankunióval kapcsolatos viták

A tagországok, illetve a parlamenti jelentéstevők számos változtatást javasoltak a Bizottság eredeti szövegéhez. A leginkább vitatott kérdések az EKB-ra vonatkozó rendeletben a következők voltak:

- A feladatok és a kompetenciák megosztása az EKB és a nemzeti hatóságok között,
- A felügyeleti tanácsban alkalmazott szavazati arányok,
- Az EKB monetáris és felügyeleti funkcióinak elhatárolása,
- A nem euro övezeti SSM tagokat mennyiben köti, ha a kormányzótanács - amelynek nem tagjai - megváltoztatja felügyeleti tanács eredeti döntését,
- Az EKB felügyelet kiterjesztésének az ütemezése.
- Az EBA-ra vonatkozó rendeletben ugyancsak a szavazati arányokat vitatták

Az EBF nem támogatta rapportőr kétszintű felügyeleti rendszer kialakulásához vezető javaslatát, mert az az egységes piac töredezéséhez vezetne és nehezítené az egységes európai szabálykönyv bevezetését.

A december 12-i ECOFIN ülésen a tagállamok kompromisszumra jutottak az SSM-et (azaz az EKB-ra, illetve az EBA-ra vonatkozó rendeletek szövegét) érintően. A megegyezés értelmében az euró zóna valamennyi bankjának végső felügyeletét az EKB látja el, de a kevésbé jelentős (szignifikáns) bankok gyakorlati felügyeletét a tagországi hatóságok végzik. A jelentős bankok, amelyek az EKB közvetlen felügyelete alá esnek:

- A 30 milliárd eurónál nagyobb mérlegfőösszegűek,
- Melyeknek mérlegfőösszeg/GDP aránya nagyobb 20%-nál (kivéve, ha összes eszközük 5 milliárd euró alatt van),
- A nemzeti felügyelet által jelentősnek minősített bankok,
- Az EKB ugyancsak jelentőssé minősíthet bankokat a határokon átnyúló tevékenységük alapján
- Azok a bankok, amelyek pénzügyi támogatást kértek/kaptak az EFSF-től, vagy az ESM¹⁸-től,
- Végül minden résztvevő tagállam 3 legjelentősebb bankja.

Az egységes európai szabálykönyvvel ellentétben, hogy az eredetileg az egységes felügyelethez rendelt makroprudenciális rugalmasságra vonatkozó döntési hatáskört mégis a tagállamok kapják.

Az eredeti tervekhez képest 2014 márciusra (vagy az elfogadás + egy évre) tolták el az SSM hatályba lépését. A tagállamok abban is egyetértésre jutottak, hogy 2013 júniusáig véglegesítik a válságrendezési illetve a betétbiztosítási direktívákra vonatkozó javaslatokat.

2.4. A mély és hiteles Európai Monetáris Unióról szóló dokumentum egységes válságkezelési rendszerre vonatkozó kitételei

Az Európai Tanács a mély és hiteles Európai Monetáris Unióról készített dokumentumában ismételten kilátásba helyezte, hogy az Egységes Felügyeleti Rendszer létrehozását, valamint a helyreállítási és válságrendezési direktíva és a betétbiztosítási direktíva elfogadását követően a bankunióban résztvevő tagállamokra kiterjedően megteremti az egységes válságkezelési rendszert (Single Resolution Mechanism (SRM)). A rendszer egy külön Európai Válságrendezési Hatóság köré épül majd, ami hatékonyabb lesz a tagállamok válságrendezési hatóságainak az egyszerű hálózatánál.

Az egységes válságkezelési rendszer az alábbi alapelveken működik:

¹⁸ European Financial Stability Facility, illetve European Stability Mechanism,

- A szigorú prudenciális szabályozás és az SSM keretében javuló koordináció eredményeként a válságkezelés csak ritkán válik szükségessé.
- Ha szükség lesz az SRM beavatkozására, akkor a válságkezelés költségeit a részvényeseknek és a hitelezőknek kell viselniük, összhangban a BRRD-ben javasoltakkal.
- A válságkezelés során felmerülő további költségeket a bankrendszer által finanszírozott alapból, nem pedig az adófizetők pénzéből kell finanszírozni.

Az európai törvényalkotók vizsgálják annak a lehetőségét, hogy az egységes válságkezelési rendszert - hasonlóan az SSM-hez - az Alapszerződés módosítása nélkül másodlagos törvényekkel hozzák létre.

3. EBA

3.1. Az EBA 2013 évi munkaprogramja

Az EBA munkaprogramja mandátumának megfelelően meghatározza azokat a fő célokat és az ezekből levezethető prioritásokat, amelyeket a szervezet 2013-ban követ. A szabályozás területén az a legfontosabb cél, hogy az EBA központi szerepet játsszon az egységes európai szabálykönyv kialakításában, biztosítva az egyenlő versenyfeltételeket, javítva a pénzügyi szabályozás minőségét, s az egységes piac működését. A munka ezen belül elsődlegesen a CRR/CRD4 jogszabályalkotásra (beleértve a likviditást és a javadalmazást), valamint a válságrendezési keretekre összpontosul. Felügyeleti szerepkörben az EBA a bankszektor fő kockázatainak a felismerésére, elemzésére és kezelésére fókuszál, beleértve a kockázattal súlyozott eszközök meghatározásának a konzisztens voltát, a különböző banki modellek fenntarthatóságát és a banki eszközminőség felülvizsgálatát. Az EBA elősegíti a felügyeleti együttműködést és konvergenciát, s folytatja a felügyeleti kollégiumokban végzett munkáját a határokon átnyúló bankcsoportok felügyeletének a megerősítésére. Az EBA erősen elkötelezett a fogyasztóvédelem javítása mellett és támogatja az átláthatóságot, az egyszerűséget, és a korrektséget érvényre juttatását a lakossági termékek és szolgáltatások egységes piacán. Ehhez kapcsolódóan az EBA útmutatót dolgoz ki a felelős jelzáloghitelezésre és a hátralékos jelzálogpiaci hitelek kezelésére és elengedésére.

A fenti célkitűzések jegyében az EBA 2013 évi munkaprogramjában 282 részfeladatot határozott meg, közülük 118-hoz 1-es prioritást rendelve.

2013-ban az EBA tevékenységében már megmutatkozik a Bankunió létrehozása, hiszen ez a korábbinál is erősebb elkötelezettséget jelent az egységes szabálykönyv, az egységesített felügyeleti módszertanok mellett, szem előtt tartva az euró zóna és a többi tagország közötti polarizáció elkerülését.

3.2. Végső jelentés az európai bankok feltőkésítéséről

Mint ismeretes az EBA 2011 nyarán előírta, hogy a fontosabb európai bankok 2012 június végéig 9%-ra emeljék fel a CT1 tőke megfelelésüket. A feltőkésítés során 27 bank a betervezett terveknek megfelelően 116 Md euróval növelte tőkéjét. 2011 vége és 2012 júniusa között összességében 200 Md-dal emelkedett a banki tőke főként visszatartott profit, új részvénytőke bevonása és forrásmenedzsment révén. A tőke megfelelés javítása ugyanakkor közvetlenül nem eredményezte a reálgazdaság hitelezésének a romlását, a tőkeáttétel csökkenése már korábban megkezdődött.

Az EBA felkérte a bankokat, hogy készítsenek megfelelő tőketerveket a CRR/CRD4 bevezetésére. Ezeket a terveket a nemzeti felügyelet ellenőrzi az EBA-val együttműködésben, a felügyeleti kollégiumok keretei között. Az olyan bankoknál, melyek nem készítik el tervüket a megadott határidőn belül korlátozzák az osztalékfizetést, illetve a változó jövedelem elemek kifizetését.

3.3. A CRR/CRD4 KKV-kre vonatkozó javaslatainak az értékelése

Az EBA az Európai Bizottság 2011. júliusi felkérése alapján megvizsgálta a KKV szektor tőkekövetelmény szabályozása könnyítésének az indokoltságát. A felkérésnek megfelelően a tőkekövetelmény harmadával csökkentést, a KKV hitelek 1 M euróról 5 M euróra való felemelését, valamint a Parlament által javasolt támogató tényező (supporting factor=0,7619) bevezetését vizsgálták. Véleményüket 2012 szeptemberében adták át a Bizottságnak és októberben hozták nyilvánosságra.

Az EBA a kockázaterzékenység, a szabályozás konzisztenciája, valamint a hatékonyság szempontját mérlegelve nem tarja megfelelő megoldásnak a KKV hitelezés tőkekövetelményének a csökkentését, vagy a támogató tényező bevezetését. Helyette 3 alternatív megoldást javasolnak:

1. A KKV hiteleket ideiglenesen mentesítsék a tőkemegőrzési többlettartalék (puffer (2,5%)) követelmény alól.
2. Hozzanak olyan felügyeleti intézkedéseket, amelyek segítik ellensúlyozni a KKV hitelezés válságidőszakokban tapasztalható prociklikus természetét.
3. Vezessenek be támogató diszkontot a KKV hitelekre. Ennek előnye az lenne, hogy a tőkeszámítás végén alkalmaznák így nem a kockázati súlyokat érintené, és felül lehetne vizsgálni, amint a KKV szektor növekedésnek indul.

A KKV hitelek felső határának megemelését érintően az EBA a KKV hitel definíció felülvizsgálatát tartaná szükségesnek; nem a hitel nagyság, hanem a hitelezett vállalkozások méretét felhasználva.

Az EBA leszögezi, hogy a hitelezés tőkekövetelményének a lazítása nem a legjobb eszköz a KKV szektor fellendítésére, a Bizottságnak sokkal jobb opciók (pl. a kockázati tőke támogatása, a tőkepiaci hozzáférés javítása, konzisztens minősítések használata, a késedelmes fizetések leküzdése, garancia nyújtás) állnak a rendelkezésére.

3.4. A likviditásra és az áttételi rátára vonatkozó jelentési kötelezettségek felülvizsgálata

A júniusi konzultációkat követően az EBA szeptemberben kiadta a likviditási mutatókra illetve az áttételi rátára vonatkozó felülvizsgált ITS¹⁹-eket és felügyeleti jelentési táblákat. Ezek a dokumentumok az elfogadott CRR hiányában még mindig nem véglegesek, de tartalmazzák a júniusban elindított konzultáció eredményeit. December végi közreadásukkal az EBA a felkészülési folyamatot kívánta elősegíteni.

A döntéshozatalt elősegítő adatgyűjtést kiterjesztve az EBA 2013-tól negyedévente gyűjt adatokat a likviditási fedezeti ráta (LCR), a nettó stabil forrásellátottsági mutató (NSFR), valamint az áttételi ráta számításához. Az adatgyűjtésben a bankok önkéntes alapon vehetnek részt, de az EBA arra törekszik, hogy jól reprezentálja az európai bankszektort, és tükrözze a tagállamok bankszektorainak sokféleségét. Az adatgyűjtéshez használt táblarendszer a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság tábláin alapul az európai sajátosságok figyelembe vételével.

A csomag kiegészítéseként az EBA 2013 első negyedévében nyilvánosságra hozza a likviditási és áttételi ráta jelentésekhez kapcsolódó adatpont modellt. A CRR elfogadását követően publikálni fogják a végleges ITS-t, amely valószínűsíthetően csak kisebb eltéréseket tartalmaz a most közzétetthez képest. Az EBA elvárásai szerint az első kötelező adatszolgáltatásokat 2014 első negyedévében kell majd teljesíteni.

3.5. Egyéb publikációk

Az ismertetetteken túl az EBA 2012 utolsó negyedévében prudenciális szabályozási témakörben a következőket publikálta:

¹⁹ Implementing Technical Standard: bevezetési technikai sztenderd

- Utójelentés (follow-up review) a bankok 2011 évi 3. pilléres jelentéseinek transzparenciájáról,
- Konzultáció a szövetkezetek, takarékok és hasonló intézmények tőkéjére vonatkozó technikai sztenderdről,
- Útmutató a vezető testületek és egyéb kulcs tisztségviselők alkalmasságának az értékeléséhez,
- Konzultációs dokumentum a prudens értékelésre vonatkozó szabályozói sztenderdről,
- Hitelintézeti regiszter,
- Vélemény a HLEG európai bankszektor szerkezeti átalakítására vonatkozó javaslatairól,
- Vélemény az Európai Bizottság konzultációs javaslatára a nem bank pénzügyi intézmények válságkezelési kereteiről.

4. Európai Bankföderáció - IBFed²⁰

4.1. CRR/CRD4

Az EBF a trialógus (Bizottság, Tanács Parlament) tárgyalásokhoz kapcsolódva november elején levelet írt az érintett feleknek (parlamentari jelentéstevő, árnyék jelentéstevő, pénzügyi attasék, illetékes biztos), témakörönként bemutatva álláspontját. (Az információk szerint a trialógus során 27 témakört tárgyalnak, az ezeken kívül eső kérdésekkel nem foglalkoznak.)

Rugalmassági csomag

- A rendszerszempontról fontos intézmények (SIFIs) többlet tőkekövetelménye a gazdasági válság miatt jelenleg nem időszerű és nem alkalmas szabályozási eszköz. A többlet tőkekövetelmény előírásával indokolt megvárni az FSB/BCBS szabályozást, a SIFIs többlet tőkekövetelménye ne legyen része a CRD4-nek.
- A SIFI többlettőke követelmény és a rendszerkockázati puffer (többlettartalék) ne legyen additív.
- Biztosítani kell az európai és a globális szabályozás konzisztenciáját. A rendszerszempontról fontos globális bankok többlet tőkekövetelményére a BCBS 1-2,5%-os sávot határoz meg, míg a közös bizottsági és tanácsi javaslatból hiányzik a felső határ.
- A SIFI meghatározásánál a határon átnyúló tevékenység alatt a harmadik országokba irányuló tevékenységet kell érteni. (Az egységes európai piac elvével ez az értelmezés áll összhangban.)

KKV hitelezés

- A KKV hitelezést támogató tényező bevezetése előre mutató, azt a KKV-k megfelelően széles körére kell alkalmazni. A támogató tényezőt valamennyi 50 millió árbevétel alatti KKV-ra alkalmazni kell, függetlenül attól, hogy mekkora a tényleges kitétség. A 1,5 millió eurós kitétségi korlát azokban a gazdaságokban, ahol nagyobb KKV-k működnek, túl alacsony.
- Ha a kitétségi korlátot mégis megtartják, a támogatási tényezőt a kitétségi korlátig, minden KKV kitétségre alkalmazni kell. (Pl. ha a korlát 2 millió euró lesz és egy banknak 2,4 millió euró kitétsége van egy KKV-val szemben, akkor arra 2 millió euróig kedvezményes kockázati súlyt alkalmazhat, míg a maradék 0,4 millióra normál kockázati súlyt.)

Az EBA által javasolt támogató diszkontot az EBF akkor tartja megfelelőnek, ha a támogató tényezővel azonos tőkekövetelmény könnyítést eredményez, azaz semlegesíti a Bázeli III egyezményben bevezetett pufferek hatását.

²⁰ International Banking Federation: Nemzetközi Bankföderáció, tagjai az USA Bankszövetség, az Ausztrál Bankszövetség, a Kanadai Bankszövetség, a Kínai Bankszövetség, az Európai Bankföderáció, az Indiai Bankszövetség, a Japán Bankszövetség, a Koreai Bankföderáció, az Orosz Bankszövetség és a Dél-Afrikai Bankszövetség

Likviditási ráták

Az EBF azt javasolta a tárgyaló feleknek, hogy a likviditási sztenderd részleteivel várják meg a Bázeli Bizottság (azóta már megjelent) sztenderdjét és vegyék figyelembe a bevezetéssel kapcsolatos harmadik országbeli fejleményeket, illetve az európai sajátosságokat. Az EBA a terveknek megfelelően kezdje el az adatgyűjtést és likviditás figyelést (monitoring).

Az EBF külön is kitért az 1 millió euró feletti lakossági és KKV betétek kezelésére, a központi banki eszközök (hitelvonalak) elismerhetőségére, a lejárat nélküli hitelek beáramlási tényezőjére (inflow factor), illetve az olyan betétek kezelésére, amelyek elhelyezőjével a bank megalapozott működési kapcsolatban áll.

Az EBF 2014 január 1-től tartja reálisnak a jelentési kötelezettségek bevezetését, hiszen a végleges technikai sztenderdeket nem lehet elkészíteni a CRR/CRD4 elfogadása előtt.

Prudenciális szűrők

Az EBF kezdeményezte a CRR 30. cikkelyének a módosítását, hogy a jelenlegi prudenciális szűrők legalább addig megmaradjanak, amíg a számviteli sztenderd alkotók megoldják az eladásra szánt (available for sale (AFS)) portfólió IFRS9 alatti kezelését. Ezzel elkerülhető a tőkekövetelmény indokolatlan volatilitása, s annak a pénzügyi stabilitásra gyakorolt nem kívánatos hatása.

Kereskedelemfinanszírozás

Az EBF üdvözli, hogy a kereskedelemfinanszírozást bevették a tárgyalandó témák közé, ami a tárgyaló felek gazdaság hitelezése melletti elkötelezettségét jelzi.

Hitelérték kiigazítás (CVA²¹)

A reálgazdaságra gyakorolt hatást illetően a hitelérték kiigazítás a CRR egyik legérzékenyebb pontja. Az EBF szorgalmazza, hogy a nem pénzügyi vállalkozásokkal szembeni kitétségeket mentesítsék a CVA tőkekövetelmény alól.

A tőkéből való levonások

A szoftverek tőkéből való teljes levonását továbbra is ellenzi az EBF, hiszen bizonyítékok támasztják alá, hogy még felszámolás esetén is van tényleges értékük, és más joghatóságokban homlokegyenest ellenkező a kezelésük. A versenysemlegesség az USA-val kiemelten fontos ezért a problémát még az elfogadás előtt meg kell oldani, vagy fel kell hatalmazni az EBA-t a szoftverek kezelésével kapcsolatos útmutató elkészítésére, nemzetközi szerződések megkötésére.

Bázel I korlát

Mivel a nemzetközi döntéshozók feltétlenül meg akarják tartani a Bázel I korlátot, az EBF amellett érvel, hogy a korábbi szabályok szerint kelljen számolni a tőkét és a kockázattal súlyozott eszközöket a konzisztens alkalmazás érdekében, és hogy elkerüljék a felesleges IT fejlesztési költségeket.

Nem teljesítéskori veszteség (LGD) plafon

Az a lehetőség, hogy nemzeti hatáskörben megemelhették az LGD plafont (a jelenlegi 10% fölé) feleslegesen zavarja az egységes versenyfeltételeket az EU-n belül.

²¹ Credit Valuation Adjustment

A központi kormányzatokkal, központi bankokkal szembeni követelések súlyozása

A központi kormányzatokkal, központi bankokkal szembeni bármely tagország devizájában denominált követeléseket egyformán kell kezelni függetlenül a választott módszertől (sztenderd, vagy IRB).

A szerepek szétválasztása

Az elnöki és vezérigazgatói szerepek CRD4 86§ 1(c) pontban szereplő szétválasztása szükségtelenül korlátozó előírás. Erről az illetékes hatóságnak kell döntenie esetenként, egyedi alapon.

A napirenden lévő egyéb szabályozási témakörökkel való egymásra hatás

Az EBF aggódik a CRR/CRD4 valamint az egyéb szabályozási javaslatok - bankunió, szerkezeti reform - egymásra hatása miatt, különös tekintettel a bevezetési határidőket érintő érdek különbségekre. A rendszerkockázati puffer meghatározásának a módját tisztázni kell. Az EBF attól fél, hogy a nagyszámú felügyeleti szerv – a nemzeti hatóságok, az EU Bizottság, az euró zóna egységes felügyelete (EKB), az Európai Rendszerkockázati Tanács és az EBA - különböző szempontja és véleménye oda vezet, hogy az EU-ban nagyobb puffereket írnak elő, mint más joghatóságokban. A szabályozás EU bankszektorára, s ezen keresztül a gazdaságára gyakorolt hatása továbbra is aggodalomra ad okot, s azt nem mérték fel teljes egészében.

Bevezetési időpont

Az USA szabályozó hatóságai november 9-én közös sajtóközleményben jelentették be a Bázeli III szabályozás 2013. január 1-re tervezett bevezetésének az elhalasztását. A bejelentést azzal indokolták, hogy a januári hatályba lépés esetén az érintett piaci szereplőknek nem volna megfelelő idejük a szabályok megértésére, és a rendszerekben szükséges változtatások, fejlesztések végrehajtására. A hatóságok ugyanakkor hangsúlyozták elkötelezettségüket a nemzetközi egyezmény betartása mellett, s - konkrét bevezetési határidő megjelölése nélkül – a szabályozás mielőbbi implementálását ígérték.

Ezt követően az Európai Bankföderáció elnöke levélben kérte az Európai Bizottság illetékeseit, hogy fontolják meg, hogy a CRR/CRD4 csomag Európában is csak 2014. január 1-től kerüljön bevezetésre. Indoklasként az azonos versenyfeltételek biztosítására hivatkozott, aláhúзва, hogy a bevezetési időponttal kapcsolatos bizonytalanság mind az eszköz, mind a forrásoldalon akadályozza a bankok stratégiai tervezését.

Végül az előzetes aggodalmakat igazolva 2012-ben Európában sem került sor a tőke-követelmény és likviditás szabályozás elfogadására, a CRR/CRD4-ről a parlamenti szavazást 2013. március 11-13-ra halasztották. A tárgyalás ez év elején is folytatódik. Az ír elnökség napirendjén az alábbi tételek szerepelnek:

- Rugalmassági csomag: az EKB mint egységes felügyelet határozhatja meg az egyes anticiklikus nemzeti tartalékok szintjét. (Ez nem felel meg a Bankunió kapcsán hozott döntésnek!)
- Likviditási ráta: egyes képviselők szigorú ki és beáramlási faktorokat akarnak meghatározni, míg a Bizottság a teljes megfigyelési időszak alapján kívánja meghatározni az új paramétereket.
- Javadalmazás: nincs megegyezés a változó jövedelemelemek arányáról, illetve a visszatartott részről.
- Hitelérték kiigazítás: a Parlament a nem pénzügyi vállalatokat, a Tanács a szuveréneket kívánja mentesíteni, míg a Bizottság ódzkodik a Bázeli III-tól való újabb eltéréstől.
- KKV hitelezés: megegyeztek a tőkekövetelmény könnyítésén, de erre vonatkozóan még nincs írásos megállapodás.

4.2. EBF a Liikanen jelentéshez

- Az EBF elismeréssel tekint arra az alapos és kiegyensúlyozott elemzésre, amelyet a Liikanen Bizottság készített. Az elemzés szerint: a válság során egyik üzleti modell sem bizonyult sérülékenyebbnek a másiknál, az

univerzális bankmodellt meg kell őrizni, az egységes piacnak intaktnak kell maradnia és a terítéken lévő szabályozási reformok lényegi és hathatós választ jelentenek a válság során mutatkozó hiányosságokra.

- A fenti elemzés fényében a HLEG²² (bizonyos határérték feletti) kereskedési tevékenység kötelező leválasztását célzó javaslatának a legitimitása megkérdőjelezhető. Az EBF szerint a jelentésben nincs olyan elem, amely a kereskedési tevékenység kötelező leválasztására kényszerítene.
- Ráadásul a kötelező leválasztásra vonatkozó javaslat meglehetősen általános, nem kezeli megfelelően az eszközök kockázatosságát, nem kínál megoldást a rendszerkockázatra, rombolja a lakosság és a gazdaság szempontjából alapvető fontosságú banki funkciókat, negatívan hat a bankok hitelezési képességére, csökkenti az univerzális bankmodell diverzifikációs előnyeit, mérsékli az európai pénzügyi szektor versenyképességét a leválasztás által nem érintett pénzügyi szektorokhoz képest és az egységes európai piac további széttöredezéséhez vezet.
- A kötelező leválasztás helyett az EBF a HLEG helyreállítási és válságrendezési tervek (RRPs) megerősített használatára irányuló javaslatát támogatja, amely jobban illeszkedik a napirenden lévő szabályozási reformokhoz és lényegesen kisebb romboló hatással beilleszthető, mint a kötelező leválasztás.
- A hatékony RRP a BRRD-vel összhangban lévő, jól működő válságkezelési keretek között, az egyedi bank és a felügyelet közötti folyamatos párbeszéd alapján készül. Bizonyos tevékenységek leválasztása az RRP-ben feltételeken, végső intézkedésként történhet: A felügyelet működő bank (going concern) esetében nem bírsághat szerkezeti intézkedés miatt, és a bankok jogorvoslatot kérhetnek a felügyeleti döntésekkel szemben.
- A HLEG nem vizsgálta a kereskedési tevékenység kötelező leválasztásának a potenciális gazdasági következményeit. Ugyanakkor kereskedési tevékenység kötelező leválasztása magasabb költségeket okoz különösen a banki ügyfelek számára. Emiatt az EBF valamennyi szabályozási javaslat hatásvizsgálatának a szükségességére szólít fel.
- Az EBF nincs meggyőződve a bail-in (veszteségrendezési/adósság-leírás eszköz) HLEG által javasolt célzott használatának a célszerűségéről, a BRRD-ben javasolt széleskörű használatával szemben.
- Az EBF amellet érvel, hogy a kockázati súlyokra, illetve a kereskedési könyvre előírandó határ értékek komolyan veszélyeztetik a modell építést, és azt az elvet, hogy a tőkekövetelmény feleljen meg a tényleges kockázatoknak. Az EBF párbeszédet folytat a döntéshozókkal a belső banki modellek javításáról.
- A kereskedési könyvre vonatkozó nem kockázat érzékeny – Bázél 2.5 és Bázél III feletti - tőke puffert (többlettartalékot) érintően az EBF úgy véli, hogy minden erre irányuló lépést meg kell előznie a kereskedési könyv felülvizsgálatának, illetve figyelembe kell venni a CRR/CRD4-ben amúgy is javasolt új puffereket. Ugyanez vonatkozik a HLEG ingatlanhitelek LTV-jét és LTI-jét érintő javaslataira – hiszen a CRR/CRD4 már most is meglehetősen sok eszközt ad a nemzeti felügyeletnek kezébe a makroprudenciális kockázatok kezelésére.

Az EBF-től kapott információk szerint a HLEG javaslatait az Európai Bizottság 2013 első felében kiemelten kezeli, különös tekintettel a kereskedési tevékenység bizonyos összeghatár feletti kötelező leválasztására, amelyet részleteiben is elemeznek. Valószínű, hogy a tavasszal célzott konzultációt tartanak a kérdésről, így jogszabályalkotási javaslat akkorra még nem várható.

4.3. A jelentési kötelezettséggel, adatszolgáltatással kapcsolatos fejlemények

Az Európai Központi Bank munkacsoportot hozott létre az adatbázisában lévő adatokhoz való hozzáférés elősegítésére. Az EKB adatbázisából az egyes bankok mérlegadatai, a kamatokra vonatkozó információk és értékpapír piaci statisztikák lesznek hozzáférhetőek. (1679C, okt.26)

²² High Level Expert Group: magas szintű szakértői csoport (Liikanen Bizottság)

Az IBFed munkaanyagot készít a nemzeti felügyeletnek jelentett adatok titkos kezelésének a biztosítására. Mivel a felügyeleti együttműködés egyre inkább előtérbe helyezi a hatóságok közötti adatcserét, fokozott figyelmet igényel az adatok titkos kezelésének a biztosítása. Az IBFed által készítendő dokumentum nem annyira az adatkezelés jelenlegi gyakorlatát, mint inkább a jövőre vonatkozó elvárásokat kívánja bemutatni.

A központi bankok adatgyűjtést végeznek a 28 rendszerkockázatot hordozó globális bank 50 legnagyobb hitelkockázatáról. A jelentési kötelezettséget a tervek szerint először 2013 márciusában kell teljesíteni.

Az EBA az Európai Rendszerkockázati Tanács igényeit figyelembe véve 5 új jelentéssel kívánja kiegészíteni a FINREP táblarendszert. Az új táblák az eszközök és források lejáratí lebontására, a partnerek országok szerinti bontására, a források mögé adott biztosítékokra, az újratárgyalt hitelekre, valamint a prudenciális és a számviteli területek adatainak az összekapcsolására (bridge) vonatkoznak. AZ EBF levélben kifogásolta, hogy az új táblákat érintően nem konzultáltak a bankokkal, így nem vették figyelembe az adatok előállításának nehézségeit, illetve az esetleges átfedéseket. Válaszukban a hatóságok leszögezték, hogy a javasolt új táblák bevezetését meg fogja előzni egy nyilvános konzultáció, s a jelentések bevezetésének a kezdete eltérhet a technikai szten-derd egyéb elemeinek a bevezetésétől.

Az EBA hatástanulmányt tervez az új felügyeleti jelentési keretekre vonatkozóan.